

MULTAK BESZÉDE A JÖVŐVEL.

TANKÖLTEMÉNY A SZINMŰVÉSZETRŐL.

EGRESSY GÁBORTÓL

(Folytatás.)

Ifju bajtárs a múzsák istenében!
Valóság látszatának léssz művésze,
Mivel foglalkozásod lényege
Általában emberábrázolás lesz.
Ez abban álland, hogy személyedet
Levetkezed, s alkotandasz belőle
Különböző egyéniségeket,
Mellyekhez eszmét a költészet ad.
Ekkép, a hányszor majd művet teremtesz:
A mű mindannyiszor magad leszesz.
A lélek csodás nyilatkozása
Épen azért, mert olly sajtászerü:
Annál vadabb fogalnak tárgya mindig,
Min' l nagyobb a távolság, e látvány
Eszményi fensősége, s a közönség
Mélységes erkölcsi állása közt.
Azonban ez rád nézve mit se' tesz.

Te, mint művészetünk igaz jelöltje,
 Fel fogsz emelkedni e szép cselekvény
 Öntudalmának legfensőbb fokára.
 Magas pontjáról műeszméletednek
 Belátod a ezél s eszközök mivoltát,
 Saját képességed határait,
 S a jellemalkotás műtételének
 Egész benső élettörténetét.

Ugy találandó e szerint, mikép
 Munkád anyagja olyan költemény, melly
 Egyének keblének történetét
 Rajzolja, s olly alakban, melly szerint
 Az emberek lelkéből a cselekvést
 A jelen pillanat fejleszti ki.
 A költemények ilyen alkatán
 Előadás szükség e van kinyomva;
 S mint más akármely cselekvési terv:
 A végrehajtás mesterére vár *).
 A mesternek viszont szüksége van
 A költő műtervére, mint anyagra.
 Egyik a másiknak feltétele.
 A színművészet jónak és gonosznak
 Tudásának fája.
 A virág rajta: színköltészet,
 Ennek gyümölese: a színészet.
 Miként a szerelem,
 Egysége kétnemű szív érzetének:
 Szintugy a színművészet,
 Egysége a költőnek és színésznek.
 Személyében kettő, lényében egy.

Ez azt mutatja, hogy nem a közvetlen
 Természet az, mit vissza tükrözendesz,
 Hanem művészi természet, a melly
 A költészetnek rendező kezén
 Ment keresztül, s ez olvasztó műhelyből

*) Aristoteles. Költészettan.

Salak nélkül, aranyisztán kerül ki.
 Földi természetünkből a mit elvesz:
 Azt visszapótolja eszményivel,
 A mulandó részt örökkévalóval.
 Az így alkotott emberek tehát
 Ollyan növényhez hasonlítanak,
 Melly gyökével földhöz ragaszkodik,
 De égi tájakon nyílik virága. —
 Hanem tekintsük a dolgot közelről.

A szinmű egy élet történetéből
 A jellemnek nyilatkozványait
 Fővonásokban pontosítja össze.
 Rövid, bevégzett egészlet alkot
 Azon sajtáságoknak öszletéből,
 Mellyek különben részenként, esetleg,
 S évek folytán szoktak kifejlenni.
 Egész emberfaj' s társadalmi osztály'
 Közös benső tulajdonságait
 Egy kis külön világban vonja össze.
 E kis világ saját nevén: egyén,
 S ez nem egyéb, mint összes emberi
 Természetünknek új vegyülete.

Ez gyökérét jelenti a növénynek,
 Melly a természet kebléhez fogózván:
 Innen szí életnedvet, táperőt.
 És ebben áll művészetünk alapja,
 Természethűsége, életvalósága.

Azonban az így elkészült alak,
 — Bármily tökéletes képmása lesz
 A természetnek és valóságnak: —
 Csak akkor bír művészi értelemmel
 S erkölcsi becsesél, hogy ha elvet, avvagy
 Közérdekű ügyet fog képviselni.

Im ez jelenti a növény virágát:
 Mert ebben áll a jó, szép és nemes.

Mint a gyökér amott a földi részt,
 Az érzékit, a mulandót jelenté:
 Ugy emitt a virág, a földfeletti
 És halhatatlan részt jelképezi.
 Az összeolvadt két elem pedig:
 Az eszményivé magasbult valót,
 Az érzékihez kötött istenit,
 S a különségbe foglalt általánost.
 Egységét a természethűn igaznak,
 S az erkölcsileg jónak és nemesnek.

Ekként fogván fel a szinkölteményt:
 Ekként valósítandod azt. Tehát
 Azon alak, mellyet magadra öltesz,
 Mig egyfelől a legnagyobb tökélylyel
 Képmásolandja a természetet:
 Addig másfelől elvet képvisel,
 S a társalomnak egyik szent ügyét:
 Szintolly tökélylyel testesíti meg.
 És így egyenlő lépést tartanak
 Müvedben az eszményi és való.
 Áthatják egymást a szép és igaz.

Találkozandol költőkkel, kik vagy egyik
 Vagy a másik sulypont felé hajolnak.
 Kiknek szinpadra irt személyeik:
 Vagy pusztá szellemek, vagy állatok.
 Az az, vagy husok és vérök hiányzik,
 Vagy ép testükből az erkölcsi rész.

Teremtő hatalmadnak lesz feladva:
 Az illy tized-huszadrész emberekből
 Kellő egészeket teremteni.
 Az állatot szellemmel látni el,
 A légi káprázatot testalakkal.

Az lesz tehát erődnek mérlege:
 Teremthetsz-e majd a költő helyett is?
 Fogsz-e alkotni ott jellemet,

Hol nincs anyag, hol még csak egy vonás sincs
 Az afféléből, a mi emberi?
 Egyes mammutbordák, avagy fogakból
 Miként növesztesz óriásokat?
 Magasb értelmet birsz-e kölcsönözni
 Aljas, művészietlen állatoknak?
 Avagy viszont: nem lesz-e majd erősebb
 Szellemednél a költő gyengesége?
 S mint a kit egy vad lóvá változott
 Ördög hátára felkötöttének:
 E kisértet nem hurezoland-e téged
 Hegyen, völgyön és operencián tul?

Igy e pályára nézve veszve vagy.
 Mert az illy általános tájakon,
 Az ég és föld között függő művek,
 Hol mindenütt a költő szónokol,
 S üres hordóként kong a szenvedély:
 Természeteddé változtatandják
 Az éneklő, siró, szinfaltörő,
 Üres, dagályos, egyhangu modort.
 És hogy megteljék a méregpohár:
 Korcsák büztét gőzölgő színművében
 Rosz szellemed mezitláb kergetend
 Minden mocsáron keresztül kasul,
 S lealjasitand a végső fokiglan.

Nemtőd azonban örökös feletted,
 Ifju bajtárs a múzsák istenében,
 S korán megtéve azt, mit tenni kell:
 Megóv az illetén elsüllyedéstől.

(Folytatjuk.)

PETKI FARKAS LEÁNYAI.

(REGÉNYES KÉP A MULTBÓL.)

JÓKAI MÓRTÓL.

(Folytatás.)

E kulcs rendesen a lányoknál szokott állni, miután a háznál másnak nem volt szabad azon terembe lépni. Erzsike tehát meghallva apja kiabálását, hogy nénjét nem találta hirtelen, maga futott elé a kulcsesal, gyermekes kíváncsisággal örülve, hogy megláthatja azt, ki elől elfutott.

A mint azonban az ajtón benyitott a kulcsesal, egyszerre vissza akart szaladni ismét, a mit észre vévén az apja, utána iramodott s elesipvén a másik ajtónál, úgy hurezolá őt vendégei elé, mint egy áldozatra vitt bárányt.

— Ihol ni. Még egy másik leányom is van ám nekem. Így mutatá őt be vendégeinek. No ne szepegj szolgálom. Ne félj, nem téged jöttek leánynézni. Soha se vonogasd magad.

A leány fülig pirult s a világ minden szent kincseiért föl nem vetette volna a szemeit, győzte az apja a kezét ütögetni, hogy a köténye bojtját szét ne tépje. Végre megszánta kinjait s kényszerítve hogy csináljon egy szép bőkot a főtisztelendő úrnak, elbocsátá őt a fegyvertári kulcsesal.

— Eredj leányom. Az ő szobrot tisztogasd le pókhálóitól, e derék uraknak meg akarom azt mutatni.

A leány, mintha nyilból lötték volna ki, elfutott, de mire a harmadik szobába ért, már hallatszott vidám pajkos dalolása.

Itt közbejött az, hogy az étekgő inasok jelenték, miszerint az étel fel van tálalva, melly szóra el kelle halasztani a fegyvertárba menetelt, mindennél elébb való lévén az, hogy a drága jó leves el ne hüljön, Farkas úr karjára füzé vendégeit s vitte magával az étterembe.

Minden azt mutatá, hogy ma szokatlanul kedves vendégeket fogad el a jó öreg úr, az asztalra massiv ezüst tányérok rakva, aranyzott szélekkal, a székek mellett nagy ezüst vedrekben állottak a legjobb magyarföldi borok, s az arany billikomok mellé, fel voltak téve a kis szüknyaku kotyogósok, mikből megbort volt szokás szüresölgetni édes sütemények után.

Az ebéd olyan volt, a hogy akkor szokták magyar családoknál, s a hogy tartják most is, kik még nem izlelték a francia kotyvasztó művészet ínnyrontó ételeit. A házi gazda minden ételre azt mondá: „nincsen egyéb, ebből lakja-

nak jól kegyelmetek,“ s vége hossza nem akart lenni a következőknek, és a mi azután megtetszett nekik, arra mind azt mondá: „ezt az én Ilonka leányom készíté saját kezeivel“, s hogy bebizonyítsa, néhányszor be is hivatá, s olyankor a lyánka tüztől kipirulva jelent meg, s ebéd végéfelé ő is helyet foglalt apja mellett az asztalnál. A másikat világért sem leheté rábirni, hogy leüljön, vagy a teremben maradjon, de azért minden perczen talált valami ürügyöt az étteremben megfordulhatni, csak egy pillanatra.

Ebéd vége felé a két vendégúr suttogni kezdte egymással, mit az öreg észrevéve, bár sejté suttogásuk tárgyát, rájuk förmedt.

— Semmi összeesküvés urak! hanem igyatok; asztalnál nem szokás suttogni, hanem inni.

Cseretneki uram felállt ünnepélyesen és a torkát kezdé köszörülni. Petki Farkas a szemeiből kilátta, hogy mit akar mondani.

— Ráérünk még arra nagytiszteletű uram, hagyjuk azt a hálálkodást. Első nap a beköszöntés, második az elfogadás, harmadik nap marasztalás, negyedik a készülődés, ötödik az elbucuzás, akkor is ráérünk még észre venni, hogy a kocsikerekek ki vannak szedve és elmentek Romába... No ezt a poharat az én kedvemért. Apám legkedvesebb serlege volt ez, annak adom, a ki kiissza.

— De bizony Petki Farkas uram, nem azért jöttünk, hogy szaporítsuk, hanem hogy fogyaszszuk a kegyelmed háza népét. Nem is azért jöttünk, hogy üres kézzel menjünk ki innen, hanem hogy a mi szemünknek szánknak megtetszik, azt kegyelmedtől elkérjük, ha idadja,— megveszszük, ha eladja,— ellopjuk, ha nem adja. . . .

Farkas úr hajazott már hozzá, hogy hová konyít a nagytiszteletű, de a míg az a torkát köszörülte a szép diktióhoz, benyit hirtelen Erzsike az ajtón s behajolva, úgy hogy félkezével a kilineset fogta, odanyújtá apjának a fegyvertár-kulcsot.

— Megmozdattam már a vasbácsit.

Farkas úr szerét ejtette megésíphetni Erzsike piros orcáját s nevetve fordult a nagytiszteletű úrhoz.

— Megálljon kegyelmed. Mi előtt tudatná velem kívánsága tárgyát, egy feltételt szabok. Ha kegyelmed, avagy uram öcsém azon fegyvert meg birják félkézzel emelni, mellyet az én néhai dédösöm hordozott, avagy nevet tudnak adni azon monstrumnak, melly paizsán keresztül verve fekszik, akkor kérhetnek tőlem mindent a mi házam födele alatt jár, kel, avagy fekszik, vagy szegen lógg. Addig egy szót sem szólok.

Cseretneki uram boszúsan törle meg száját az abroszba s oda súgva Bárczaynak: „tegyük meg az öreg kedvét, látjuk hogy nem akar addig az

utódjairól hallani, a míg az elődjeiről nem beszélt; tehát menjünk Petki Farkas uram“

Farkas úr arra felkelt, kinyitá az ajtót s ott kapva a hallgatkozó Erzsikét, elfogá, mielőtt menekülhetett volna s gömbölyü kis kézcuklóját két roppant újja közé szorítva keztyűt szabott neki, hogy szintúgy sikoltozott bele a leány, apjának nagy multságára.

A három úr végig ment a termeken, egész a fegyverszobáig, ott Farkas úr kinyitá a nagy vasajtót s a mint visszatekinte, észrevehé, hogy Erzsike mindenütt utánuk lopózik.

— Nem szaladsz innen! Kiálta az öreg, úgy téve mintha kergetni akarná, mire a lyánka felkaczagva futott vissza.

A vendéгурak ez alatt beléptek a fegyvertárba s azon pillanatban olly éktelen kaczagásnak indult mind a kettő, hogy Farkas úr első perczben azt gondolá hogy mindkettő a bolondját járja. De a mint visszafordulván belépett a fegyvertárba s meglátta ő is, a mit azok láttak, az ámulattól elébb az ajtónak támaszkodott s mintha kövő vált volna, összefonta a két kezét.

A tiszteletre méltó ősz vasszobor ott állt a terem közepén. mint egyébkörégnék meresztett kezében egy irtóztató nagy kőtfülű kancsót emelve. kinyújtott karján pedig, a nagy gömbölyü paizson. ott feküdt, egy villával hátában. egy szép piros bőrű sült malacz, szájába adott almával.

Bárczay kendőjét tartá szájára, hogy elfojthassa nevetését. Cseretneki uram pedig komoly ránczokba szedve orcáját, oda járult a szoborhoz s kivéve annak kezéből a kancsót megemelé azt félkézzel, s monda ünnepélyes hangon.

— E f e g y v e r, Petki Farkas uram, nem mondjuk, hogy kegyelmed őshéhez nem méltó, de emelgettünk mi már ennél nehezebbeket is, még pedig, ollyankor, mikor tele voltak; a mi pedig a paizson fekvő szörnyeteget illeti nem ismeretlen az a természettudósok előtt, neveztetvén a historia naturalisban — porcus suinusnak.

Idáig csak tartotta magát Farkas úr, de e szavaknál benne is elpattant a komolyság a bronce s elkezde kaczagni úgy, hogy maga magába kellett kapaszkodnia, hogy el ne essék, s rázta az ajtót nagy termetével, a mint neki támaszkodott.

Egyszerre azonban eszébe jut a nagy kaczagás közt, hogy ezt a csint senki egyéb nem tehette, mint Erzsike, s felgyürve nagy fenekedő arczezal dolmánya újjait, visszafordult s a közelben settenkedő leányt elkapva, testének felső részét oda szorítá magához, s ezen szavakkal: „hát te gonosz fajzat, így teszed csúffá apádat?“ azon részére, mellyet nem szorított magához, atyai tenyerével egynéhány hathatósan csattanó intést alkalmazott. A leány egy da-

rab ideig tartotta nevetéssel, hanem egyszer aztán megsokalta a tréfát s elkezdett sírni, még pedig ugyancsak!

Erre aztán megsajnálta az öreg úr.

— Hiszen csak tréfáltam veled, te golyhó, nem szégyenled magad? sírni ilyen nagy eladó leánynak, legény szeme láttára. No, ne sírj. Kapsz egy fűgét.

A leány erre rögtön el fojtá a sírását.

— Hát azt gondolja, hogy sirtam? Nem sirtam! — S bár szepegése s az arcán végig futó könnyek meghazudtolák, azt akarta elhitetni, hogy kaczagott, s a mint apja kezéből kiszabadult, elfutott végkép a szobából s többet elő sem jött.

— No — édes Petki Farkas uram, szólt a nagytiszteletű úr — mi bizony kitaláltuk a kegyelmed titkát, megemeltük őse fegyverét. Kegyelmeden a sor, hogy kivánatunkat teljesítse.

— Megadom magamat.

— Gondolhatja kegyelmed, hogy minket nem a kegyelmed ősi czimere csalt ide messze földről, hanem az, a mi kegyelmed családjának legifjabb ékessége s még is legbecsesebb. Értjük alatta derék szép hajadon leányát. Öcsém uram Bárczay Lajos ő kegyelme háztüznézni s ha kell leányt kérni hitt engemet magával. Láttuk kegyelmednek házatüzét, leányát s meg vagyunk elégedve velök. Gondoljuk azt is, hogy kegyelmednek sincs kifogása ellenünk. Öcsém uramnak is vannak ősei, s meglehet, hogy a kegyelmedével jártak egy iskolába; jószága annyi van, hogy annak is adhat belőle, a kit nem szeret, s nem tartozik senkinek, mint a töröknek egynéhány kardcsapással, s még ha felszámitnók, aligha nem abból is neki járna vissza. Szép a kegyelmed lyánya is, erkölcsös, istenfélő, de uramöcsémnek sem kell ohajtani, hogy sötét legyen, a hol őtet nézik, s hogy jó keresztyén, arról én felelek; ha tehát kegyelmednek is úgy tetszik, tessék úgy Istennek, legyen egy pár a két ifju emberből.

Farkas úr áhítatos képet vön és monda.

— Megtisztel ez ajánlat engem és házamat s két kézzel fogadom azt. Még ma szólok Ilonkának.

Az esperes felkapta a fejét s órrát megvakarva, valahogy kisüté.

— De — Petki Farkas uram, — tessék bennünket megérteni. — Öcsém uram — nem Ilonka leányát akarja nőül, — hanem Erzsikét. —

— Mit? azt a gyereket? Hát nem látták kegyelmetek, milyen szeles gyerek? Sirva fakad, ha tréfálnak vele s egy fűgéért megbékül. Azt gondolom, hogy tréfálnak velem kegyelmetek, hisz ha elvinnék, visszahoznák egy hét mulva.

— Soh' se féltsen kegyelmed attól bennünket. Vagy ha koránlja az időt, várunk még vagy esztendeig.

— Az sok lesz. Súgá Bárczay ifjui elpirulással násznagyának.

Az öreg Petkinek nagyon főtt a feje. Ki gondolná, hogy Erzsike álma ennyire közel járjon a teljesüléshez?

— Az nem lehet, édes feleim, szólt megcsóválva fejét, az nem szokás, az nem illik, azt én nem engedhetem, hogy az ifjabb leány nénje előtt menjen férjhez. Nekem mind a két leányom egyaránt kedves, de az ifjabbat nem adom az öregebb előtt. Örülni fogok, ha Bárczay uramat vömmé fogadhatom, de a mig Ilonka hajadon, csak ő általa. Maradjanak itt kegyelmeitek, ismerjék meg őt közelebről.

— Hiszen ismerjük őt már eléggé.

— Hát nem elég szép? nem elég jó, szelid, okos?

— Mindezt elismerjük nagyon. Arcza, lelke szebb a szépnél. Jónak is kell lennie, mert kegyelmed nevelte őt, sőt a mit nem mondott kegyelmed, még azt is latra vetjük: — ő fogja kegyelmed javait mind örökleni, mig testvére csak egyszerű kiházásításra várhat; — és nekünk még is ez kell, és nem amaz.

— Csodálom, hogy kegyelmed pap- és okos ember-létére így beszélhet.

— A szeretet titkait, uram, sem a papok, sem a bölcsek nem képesek megmagyarázni.

— Ez támad a sok olvasásból ni! Miért akarnak kegyelmeitek új szokásokat behozni közénk? Ezt így tették őseink, így történt velünk; alig van köztünk ember, a ki azt vette volna feleségül, a kit legelőbb megszeretett; s mikor öregeink bölcs belátásukkal kiszemeltek egy derék hozzánk illő hajadont, mindenikünknek volt egy másik, a kiről sóhajtozni szokott: — az is máshoz ment, mi is mást vettünk el; egy kis ideig zugolódtunk szüleink ellen, egy kis ideig szomorkodtunk, azután átláttuk, hogy igazuk volt, megszerettük a velünk összekötött hitvest, kiben a józan ész jobban meglátta a jó tulajdonokat, mint a heves indulat, s holtig boldogul éltünk velök. Nekem soha egy rossz óráim nem volt boldogult feleségemmel, s nyugvó porában is áldom; pedig meg akartam magamat löni, mikor hozzá kényszerítettek; ellenkezőleg nagyon sok esetet tudok, hogy két fiatal ember nagy hősséggel szerette egymást sokáig házassága előtt, s nem vénültek meg egymás mellett. Maradjunk meg a régi jó szokásnál.

— Semmi sem régiebb, mint a szerelem! viszonzá Cseretneky.

— Pap uram! Rosszul van mondva... üsse fel kend a bibliát s nézze meg az első lapon: hogy az úr isten álmában házásította meg Ádámot, csak azután szeretett Évába a jámbor, tehát a házasság régiebb mint a szerelem.

Ez a szó a papot is megzavará, melyet észrevevén, odalépett Farkas úr szeliden a fejét komolyan lecsüggesztő Bárczayhoz, s megfogva kezét nyájas hangon szóla hozzá.

— Kedves öcsém uram. Az imént kegyelmed kérte meg leányomat magának, most én kérem meg kegyelmedet leányomnak. Ne feleljen most. Én sem adtam kosarat, tehát kegyelmed se adjon azt. Maradjon nálam egy hétig; egy hét múlva válaszoljon arra, a mit mondtam. Most mulassunk és beszéljünk egyebekről.

III.

A kéz fogó.

A próbahét letelt. Farkas úr az alatt gyöngéd atyai ravaszással mindent elkövetett, hogy Ilonkát Bárczayval megkedveltesse: alkalmat adott neki óráig egyedül lehetni a szép lelkü leánynyal, vagy ha velük volt, olly tárgyra vitte a beszélgetést, mellyről gondolá, hogy mindketten örömet fognak beszélni, a mi nem egyszer sikerült is neki; az ifju Bárczay épen olly mértékben telve lévén political — mint Ilonka költői rajongással, s a vallásos lelkesülés tárgyai, — azon időben legkedveltebb koreszmék — alkoták leginkább, azon láthatlan világot, hol lelkeik találkozni tudtak.

Bárczay idegenséget soha nem érzett Ilonka iránt, s oka lehetett elég hogy hozzá vonzódjék. Mind ez ok között legnagyobb volt ránézve azon rögtöni elváltóság, mellyen a másik testvér, Erzsike keresztülment; a mióta atyjától néhány tréfásan odavetett szóból megtudá, hogy Bárczay nénijét fogja elvenni. Azóta a leányka ritkán mutatá magát Bárczay előtt; ha jött is, komolyan megtartott illedelemmel viselé magát, tréfa, mosolygás eltűnt arczárról, a gyermeteg vidorság helyét érett komolyság foglalta el, s mind ez olly hideg sugárt adott arcának, az előbbi forró égető helyett.

Bár mellyikünk is tapasztalá ifjabb korában, ha egy kedélyes ifjukori játéktársnőt elhagyott, kinek gyermekes ragyogó vidámsága olly eleven képül élt szívében s idők múlva újra látta azt, és a gyermek mosolygást az arczon nem találta többé, a bohó fecsegés helyett hallott okos beszédeket tőle, s az öntudatlan feledékeny tréfák helyett találkozott böles magára vigyázással. Milyen rosszul esett az! Eltemetni azt a régi kedves képet a szíven!

És Bárczayt még nem is évek készíték elő e változásra; egy nap volt az; még ma dévaj, gyermekies kaczer lyánkát látott, ki nevetett, sírt, és újra nevetett előtte, ki elpirult, ha ránézett, hamisan utána leskelődött, ha nem látta s másnap ugyanaz egy szerény alak volt, ki hallgatva mosolygott, lopva sohajtott, komolyan felelt, és ritkán jött elé.... A leány tudta azt, hogy az ifju

nénjének vőlegénye, de azt is tudta, hogy az ifjú ő is szereti és nem volt a víg, enyelgő lányka többé.....

Bárczay az ifjabb testvér e kedélyváltozása mellett napról napra több szeretetreméltó vonást kezd találni az idősebb arcán és lelkében; kezdette bámulni ábrándos kedélyét, tisztelni kristályfényes lelkét, gyönyörködni mély világú sötét szemeiben.

A mire az időnek néha év kell, azt a véletlen gyakran egy óra alatt eléri.

Egy napon hirt vesz Amsterdamból az öreg Petki Farkas, hogy egy igen kedves papja a nápolyi gályafogságból Ruyter admiral közbejárására kiszabadulva, most Hollandban van s nem sokára haza fog érkezni. Ezt elbeszélé asztal felett, Bárczay és Ilonka jelenlétében, elmondva, hogy azon lelkész hitvesét férjének balesete óta ott tartja falujában.

Ebéd végeztével Bárczay és Ilonka egyszerre eltűntek a háztól.

És egyszerre érkeztek a szegény lelkész nő lakához.

— Mintha összebeszéltünk volna. Monda Bárczay, midőn meglátta Ilonkát.

A jó leány ajándékaiból megtakargatott aranyait hozta a szegény nőnek, hogy küldje el Amsterdamba, utiköltségül haza jövődjé férje számára.

Bárczay értesíté, hogy kész pénzt Hollandba küldeni bajos, hanem ő magára vállalja, hogy egy vele összeköttetésben levő amsterdami kereskedőhöz váltólevelet bocsásson, ki Ilonka ajándékát ott ki fogja fizetni a lelkésznek.

Ilonka harmincz aranyot adott át és Bárczay irt utalványt a lelkész számára háromszáz aranyról.

Ilonka szemeiből kicsordult a könny, és meg nem állhatá, hogy Bárczay kezét megne szorítsa.

— Kegyelmed nemeszívü.

Bárczay megcsókolá a nyujtott szép kezét s a szegény agg lelkész nő, kit az örömhír és nagylelkűség félörjögésbe hozott, egymáshoz ölelé őket, megáldva azon áldással, mellyet az egymást szerető szivekre szokás mondani.

Bárczay karonfogva vitte vissza a kastélyba Ilonkát. A kik látták, gyönyörködve néztek utánuk: „milyen szép pár lesz belőlük.“

Még az nap eljegyzé az ifjú Ilonkát, Petki Farkas uramnak legnagyobb örömére; a kézfogó hat hét utánra lön határozva.

* * *

A mi szép és a mi jó van; a mi szemnek, szívnek, szájnak kedves, el ne maradjon az ünnepélyről.

Búját hagyja otthon minden s ugy hagyja rendben a házát, hogy az

napságtól kezdve, mellyben kocsijávl Petaki Farkas uram udvarára behajtott számlálva két hetet, onnan ki nem mozdul.

Kocsija kerekeit kiszedik, lovait leszerszámozzák, kocsisait leitatják, magát lefogják, őrizet alá veszik, erővel, igérettel, biztatással, fenyegetéssel ott marasztják, ha szökni akar, visszahozzák, s ha elszökött megátkozzák, hogy szekere feldül, gyepőlőszija szakad, pinczetokja elhull.

A szép Ilonka kézfogóját tartja az öreg úr, a fiú leányét, a kit annyin kértek, de egynek sem adott, s kiért végre a vidék legszebb és derekabb daliája jött el, a gazdag Bárczay Lajos. A hogy mondani szokták: „várt leány várt nyer.“

Jerünk mi is oda.

Hagyjuk el egy pillanatra az újabb kor zengő termeit s vegyünk részt egy ősi vigalomban, a mit azok ültek, kiknek poraik sincsenek már többé....

Hajh, mint örül és vigad a legvidámabb nép a roppant teremben, mellynek most csak falai állnak már. A hosszú oroslánlábú asztal ezüst tálaiktól görnyedez, néha egyet roppan, mindenki elhallgat a vigalom közepett:.... „valaki halni fog!“ gondolják magukban? „Igyunk! éljen a szép menyasszony!“ kiált egy bátor hang s felzajdul újra a vigság, az arany serlegek öszszecsörrennek, mintha kard zörögne s hátul egy állványon tust fujnak rá a tárogató sipok.

Kinek van eszméje még e sipok felől? Van-e ember, a ki azokat tudná fúni? a ki ujjáival billegetni tudná azokat a csodaszép dalokat, mikre sírt az ember, hogy ha legvigabb volt, s fellelkesült, hogy ha szomorkodék? Mik voltak azok? Miért kellett e sipokat később országszerte elégetni, hogy ne fájjon az emberek szive olyan nagyon utánuk? Azóta árvaságra jutott a magyar zene csak a cigány tudja még azt, e legelhagyottabb vendége a magyar földnek. Talán azért karolta fel, mert az is olyan árva, mint ő? Húsz év mulva, hogy ez esemény történt, már mint elmúlt dologról, irtak e zenéről.

A tárogató szólt a lakomáknál, rikoltozó hangja kaczagva, vihogva vegyült a vig zajba, — az sírt a gyásztorban, a halottkiséret halk zokogásához vegyítve siralmas méla dallamait; — az rivallt harsogó buzdító szavakkal harczy riadót a csaták kezdetén s voltak hangjai, a mik ugy illettek a kardcsattogáshoz! — az ébreszté édes csalogány hangokkal az alvó menyasszonyt, midőn ablakára szállt a hajnalsugár... Kár hogy ugy elveszett, hogy nem is ismerjük.

Im ott ülnek az asztal körül rég elhunyt őseink, — kik épen olly vigak és olly fiatalok voltak akkor, miként mi most. Az asztalfőn vőlegény és menyasszony egymás mellett. A vőlegény ollyan piros, a menyasszony ollyan halvány! de van egy, ki még halványabb nálæ; az testvére, a vidámnak ismert

gyermeteg Erzsike. A két leány összebeszélte, hogy egymáshoz hasonlóan öltözzenek: halványsárga habos damaszt v a l fűzi karsu termeteiket, tengerszín menté havas hermelinnel függ le vállaikról; keztyűt még akkor csúfság volt viselni ott, a hol az embernek nem fázott a keze, hanem e helyett a finom p a t y o l a t i n g u j j egész a könyökig bőven, onnan kezdve szűken jött alá a kézfejig, kihimezve sűrűn apró lencseszemnyi arany i s l ó g o k k a l. Öltönyük magasan huzódék fel vállaikra, egészen takarva a keblet. Még akkor nehezebb volt a szívekhez jutni! hajfürteik hosszában f e l b o d o r i t v a vállaikon omlának el, két szál f e h é r s t r u c z t o l l hátulról előre bocsátva hajlék hófehér h o m l o k a i k r a.

Az éltesebb hölgyek rövid b á r s o n y s u b á k a t viseltek, nyusztmállal bélelve, széleiken gazdag aranycsipkézettel, s e p r é m e s öltözet le nem szállt nyakukból még az asztalnál is. A legvilágosabb színek illették a legfiatalab- bakat: fehér, tengerzöld és topázsárga a hajadonoknál, kedves szín volt a skar- lát, bíbor és a smaragdzöld a boldog házasszonyoknál, barna, vagy viola- szín volt a tisztas özvegyeké, fekete az éltes matronáké. Az ifjabb nők dere- kát öreg szemü p i r o s k l a r i s gyöngysor övezte körül, melly elől hosszan lecsüggött két sorban, ugyanaz fekete volt a meglelt koraúknál.

A férfiak velencei skarlát, vagy török g r a n á t posztó dolmá- nyokat viseltek velencei kamukával, vagy bagazziával bélelve, három sor nagy arany vagy ezüst gombokkal, a gazdagabbak ragyogó kövekkel kirakva, arany, ezüst, vagy selyem g a l a n d a l beszegve, mert még akkor a sinor nem volt divatban. Széles öveik mellett mindegyiknek oda volt tűzve c z i f r a tokmányban a magával hordott török k é s é s v i l l a, némelyiknek az oldalát még a kala- máris sem hagyta el soha. Viseltek az öreg urak hosszú b o é r m e n t é t s l e - c s ü g g ő süveget, az ifjabbak nyestprémes kalpagot vagy kerek kalapot csokorra kötött fekete strucztoállal. Látható volt még itt ott egy egy ezüst tükre kötött b ő s a l a v á r i is az ifju legényeken, melly már akkor mind inkább ment kifelé a divatból.

A hosszú lakomának este vetett végett. Ételnek itálnak ki gyözné szá- mád adri? Ki birná megmagyarázni a mai szakácsoknak, mik voltak azok a szokatlan ismeretlen hangzású ételek: a csipős kaszáslé, — a mustos peccsenye, — a pehelykönnyü p á n k ó, a töltött h i k - h e k - h o k d e r e - l y e, — az izes h e r n ő leves, — a tojásos g ó l y a h e p p, — a fűszeres s z ű r k e l é, — s a c z i f r a alaku k u l e s o s, a porhanyó levelensült? Ta- lán nem is tudná ezeket már készíteni senki, avagy tán nem is tetszenének többé, ha most készítenék?

Még akkor nem voltak feltalálva az unatkozás elmés műszerei, a k á r t y a és p i p a, mik mai világban kizárnak minden egyéb társas mulatságot. Ha az

ember
filkót,
amaz
vinni
szén
mulat
jünk!
pénzé

mondo
hallot
jétek
s anná

Oh
Ann
Egy
Lél
És f
Uj t
Má
Má
Oh
A n
Min
Hol
S d
Meg
Elfe
Csa

ember tele füstölte a szobát, hogy a szomszédját sem látja, s reggelig ütötte a flkót, azt hiszi, hogy jól mulatott s az elméjét sem igen fárasztotta rajta. Még amaz időkben kénytelenek voltak az emberek jó szívet és leleményes észet vinni magukkal, ha mulatni akartak társaságban; — most elég ha tele er-szényt és dohányzaeskót visznek; — még akkor, ha azt mondák: jerünk mulatni, játszani! értették alatta: enyelegjünk, csokolózzunk, tréfálkodjunk! most ha azt mondjuk, jerünk játszani! értjük alatta: nyerjük el egymás pénzét.

Oh korunk szép hölgyei, kik e sorokat olvassátok, meg ne ütődjetek e mondott szavakon: szép arczaitoknak nem szükség pirulni, midőn csókról hallotok beszélni. Nyájasszív kérte, szűz érzelem adta azt, s higyjétek el nekem, hogy míg ára nem volt a csóknak, akkor volt az legbecsesebb, s annál jobban alá száll értéke, minél inkább árát szebják. (Folytatjuk.)

ÁBRÁND.

GYULAI PÁLTÓL.

Oh ha hangot tudnék adni
Annak, a mi küzd, forr bennem:
Egy chaossá folya össze
Lélek, szív az emberekben,
És fölötte ott lebegne
Uj teremő hatalom,
Más nap a felhőtlen égen,
Más föld a hullámokon!

Oh ha hangot tudnék adni,
A mi sorvaszt, fájdalmamnak:
Minden vig hur megszakadna,
Hol a bűn és gőg dobozódna.
S dalomra a kegyetlen szív
Megátkozná önmagát,
Elfeledne mosolyogni
Csalfa nő, hűtlen barát!

Oh ha hangot tudnék adni,
Midőn néha szívem örvend:
Élni vágnék az öngyilkos,
S mosolyogva áldna istent;
A szenvedő reménypárnán
Álmodoznék, s a szegény
Örömszigethez evezne
Nyomorának tengerén.

Oh ha hangot tudnék adni
Titkos fájó szerelmemnek,
Mint a tengeren, hol mélység
És magasság ölelkeznek:
A vihar fölvetne minden
Gyöngyöt a szív mélyiről
S kiderülne minden csillag
Midőn a vész csöndesül.

Vagyok egy uj Memnon szobra
Melyre napsugár soh'sem száll,
Vagyok a régi Niobe,
Kinek fájdalma kővé vál:
Egy sirkő — ah mennyi eszme,
Mennyi érzés nyugszik ott!
Rajta az sem lesz felírva:
Szenvedett-e a halott?

REPÜL MÁR CSÓNAKOM.

LÉVAI JÓZSEFTŐL.

Repül már csónakom,
Feszül vitorlájá,
Repíti a vihar
Szilaj paripája.
Mint álom tűnnek el
Mellettem a partok
S ujak jönnek elő
Arról, merre tartok,
Ismeretlen partok.

Elhagytam a várost,
Elhagytam már Pestet,
Melyet képzeletem
Hajdan úgy kifestett.
Ez volt vágyaimnak
Legutolsó pontja,
Hol rám sugarait
Hír s dicsőség ontja,
Mely szívemet vonta.

Hittem falai közt
Uj boldog világot,
Uj ragyogásában
Az ősi nagyságot;
Hittem, hogy lakozni
Majdan ide jönnek,
Fölbredt emléki
Az öreg időnek,
S uj életet szőnek.

De a mit én hittem,
Vala csupán álom . . .
Most a valóságot
Szinről színre látom.
Nincs itt ősi nagyság,
Nincsen itt új élet,
A mult régen elmúlt,
Régen semmivé lett
S ujra már nem élhet.

Apró törődések
Apró szüleményi,
Mellyeket egy nap lát
Születni s enyészni.
Fel felszökemlő vágy,
Melly mint a nap tisztá
Százszor emelkedik,
Százszor esik vissza
S könyjét a föld issza.

És mellettök az én
Hirem, dicsőségem?!
Czifra mese, melyet
Elfelejték régen.
Elbucsuztam tőle,
Nincs is kedvem rája,
Hogy nevemet már most
Vegye ajakára,
A hír trombitája.

Repülj csónak, repülj
Távol messze tájra;
Kebeledről többé
Nem nézek én hátra.
Elmetszém fonlát
Az emlékezetnek,
Szélvész a mi gazdánk
S karjai vezetnek
Nyugotnak keletnek.

Madár száll fölöttem
A levegő égben,
S énekével szívem
Elringatja szépen.
Szálljatok, szálljatok
Reménység feckéi!
S uj tavaszt keresvén
Hagyjatok itt élni,
Élni és remélni!

LÁTOGATÁS A MUR-SERABATHI NAZIMNAL.

GRÓF ANDRÁSSY MANÓ KELETINDIAI UTAZÁSÁBÓL.

(Folytatás.)

Kilépve az udvarra, több kocsi áll a befogottan, továbbá néhány elefánt és vagy nyolcz paripa megnyergelve, hogy válasszunk ezekből alkalmast, ha megakarnók látogatni a fejedelem istálót. A rekkenő hőség miatt kocsira ülve vagy fél óra múlva értünk célhoz. Az emeletes istáló, eurpai izlésben, költséges nagy épület, és volna többi közt gőzgépe, melly minden ló válujába külön szolgáltatna vizet, ha kezdetben mindjárt első héti működésekor el nem akad. Azóta sem tudták helyre hozni az ügyetlen kezelés miatt. Mintegy kétszáz ló áll itt, legtöbnyire angol fajta, de köztök sok szép arabvér is. Egy feltűnőleg szépet kivezetteténk a szabadba: de származása és tulajdonai iránt nem igazodhattunk el az indus lovászok szaván; ki erről felvilágosítást adhatta, az angol felügyelő, betegesen feküdt.

Megnéztük még az ide közel eső elefántállást is, melly mindössze fődetlen kerítés csak. Az elefántok hátulsó lábuknál fogva czölöphöz voltak kötözve, egy him pedig mind a négy lábaival: mert épen most fejlődött ki benne a természeti düh, mit eleve megtudni; mivel az időtt halántéka körül nyilás támad és abból geny foly. Nagy szerencse hogy azt így jelenti meg a természet, mert ilyenkor senki nem birhatna a szenvedélyében vak állattal. Épen ez okból, mert ovatosság kedvéért meggátolják, nem tenyész, vagy csak ritkán, fogságában az elefánt, mint azt kiki olvashatá természetrajzi munkákból. — Huzomosb ideig nézni az elefántokat így együtt, kellemes időtöltés: mert egyik tán épen most csapolja szájába ormányán át a vizet mig társa ugyanazt mintegy játékból felalá szivogatva szortyogatja, vagy föcskendi testére, a harmadik meg ormányával legezi oldalait, billegeti füleit üzve magától a bogarat; amodább megint hason nyujtózik egy, mint a sárban heverő disznó, s végre legde-rekabb olyankor hallami azt a röhögést, nyihogást, — midőn abrakot öntöttek eléjük. Mi jó ízűn ropogtatják a füvel kevert rizst, miből az abrak áll. — Azon törpén kívül, melly angolnyeregben járható, több nagy példány volt az állásban, de tiz láb-nál magasabb egy sem. Többi közt mr. Th. mutatott egyet, mellyen egykor, ugymond, az ország belsejében utazva, következő kaland érte őt. Utközben valami indus nagy karavánja jött szembe vele, és kitéréskor azoknak egyik elefántja keményen szem-tyigre vette övét. Pár pillanatig áll a így farkasszemet nézve az idegen elefánt, majd aztán egyszerre nekik iramodván csak azon vette észre magát mr. Th. hogy elefántostul a földön hever. Kezdetben nem tudták mire vélni e fordulatot; mignem későbbi magyarázatokból kislúne, hogy ezelőtt mindkét állat egy urat szolgálván, vagy hét év előtt összevesztek s most e hosszú találkozás után áll a boszut a még akkor megsértett fél. Indiában közmondásos az elefánt emlékezete, s mint jelen példa igazolja, kétségtelen.

Visszatérvén a fejedelmi lakba, hol a katonai tisztelgés mellyet mi szinte ka
DÉLIBÁB.

tonásan viszonzánk, soha sem maradhatott el, az udvaron négy elefánt áll a teljesen felszerelve, hogy azokon ránduljunk a vidékbe ki. Délután tehát éltünk az alkalommal s elővezettetők a haudás elefántokat. Haudának nevezik az elefánt hátán azon kettős ülésű széket vagyis kis erősséget, melybe az ur és szolgálja telepednek, ez utóbbi hátul napernyőt tartva kezében annak feje fölé. Ezen hauda az elefánt dereka köré övedzett széles hevederhez van csatolva jól erősen, oldalt pedig a lábtó, melyen az ember fölhág, mert nélküle, ámbár lehasal az elefánt nem érhetne fel az ülésig. Legelőbb a mahut, vagyis vezető kuporodék föl, mi úgy ment véghez, hogy az elefánt első lábát, mint patkolásnál a ló, felemelék s így talpa hágsóul szolgált a mahutnak. Telepedék pedig az állat fejére, hol a két nagy fület nyeregkápának tekinthető. A mahut jeladására, mint mondám, lehasalt, és mi egyenként, kiki a magáéra, felmentünk a haudába; de abban jól megkelle kapaszkodnunk; mert különben, midőn az állat elejével felkel, az ember szépen hanyatt dülhet, hátulja emeltekor meg orra bukhatik ha nem vigyáz.

Elefánt paripánk ugyancsak étvágygerjesztőleg megráztak, mintha alföldi fagyos uton gyors paraszt hurezolt volna tengelyre rakott ülésében. Mahutom is észrevén miszerint életemben először ülök elefánton, ügetéssel kezdeté a sétát: pedig tudni kell, ha erős lépésben megy az elefánt, mellette a ló csak ügetve haladhat, koczogása pedig fölének vágatásával. Egyébiránt bámulatos ügyessége futása közt: mert legszükebb utcán tömeg között úgy átsikamlik, hogy még csak egy gyermeket sem gázol el, sem semmit föl nem dönt. Illyenkor azon kényelmet élvezheti a haudában ülő, hogy belát az emelet ablakain s a családot pongyola titkaiban lepheti meg. Tréfából egy ároknak hajtatánk láthatni, milly ovatosan szedi az állat lábait.

A hajdani templom romja, melyet ez uttal meglátogatánk, kőhalomnál alig egyébb, figyelmet mindössze azon ronda fakir gerjeszte, ki az omladákokon ülve nagy esengve kéregetett.

E kirándulásra jól esett az estelizés, mely után még a fejedelem zenekarát is szívesen hallgattuk, noha fülrepszóleg kinozták az europai dallamokat europai hangszeren.

(Folytatjuk.)

LAVOTTA ÉLETE ÉS KALANDJAI.

BERNÁT GÁSPÁRTÓL.

Párviadal.

Az 1804-iki farsangot hetedhét országra szálló kedélylyel ünneplé Miskolcz.

Hazañas érzelme; virágzó iskolája, s emberbaráti intézkedései e nemes várost azon időben már köztisztelet- és elismeréssel koszoruzták.

Népének firól fira szállott nemzeties szelleméhez, gazdag kincsforrásokkal szövetkezék az anyatermészet is.

Bájjvideke, vadregényes bérczei, illatos arany bora, sötét rengetegjei, s jótékony gyógyforrása: híressé tevék.

Gyönyörű tájai az utazót bájolak el; központi fekvése által kereskedelmi tekintetben lón érdekessé; a keblében létező megyeház pedig helyhatósági figyelmet s élénkséget árasztott reá.

Topográfiai és nemzeties tekintetben e volt Miskolcz képe 1804-ben.

Azóta közel fél század enyésze el. Az idők végtelenjén alig néhány percz; nekünk milly hosszú, . . milly nehéz évtizedek.

Térjünk kissé vissza e szép időkre.

A jelen nem mindig érdekeseb a multaknál.

Hanyatló kora nyugalma sok ember elcserezné ifjusága zivatarjaiért.

Hazai emléink virágos kertéből egy szerény nefelejtset tűzendek korunk könynyel öntözött koszorujába.

A haladás elvét most egyszer leköszönöm.

Jelszavam: „hátra és nem előre“

Ki a rák jegy alatt él és származott: velem jöhet. Vezénylete alatt hamaróbb czélhoz érnek.

Férfiakkal azonban nem örömet utazom.

Vissza vagy előre; öröm vagy bánat elé: hölgyekkel o hajtok vándorolni.

Ez utazás mind élvezet, mind időnyerés tekintetében ajánlatos: mert az angyalok égben és szárnyakkal szoktak születni.

Ragyogó februári éj.

Ne gondolja azonban valaki, mintha 1804-ben a nap éjjel is világolt volna, óh nem! fényes nappal is alig tudta magát a jámbor planéta megóvni a vastag sötétségtől, nem hogy ott sugárolt volna, hol csak perzselő lángjaival érhet vala czélt.

Hó ragyogott tehát Miskolcz utszáin és nem a napsugár.

Holdjárásról szó sem volt. Krónikám legalább azt említi, hogy somnambul féle vándor akkor még esekély számmal léteze; a mi kevés akadt, az is napközben sétált és a földön; . . az akkori szerelmesek pedig andalító holdsugarak nélkül is tudták és merték egymást imádni: és így e halvány csillag nem nagy becsületben állott.

Azon éjjel különben se nagy szerepet játszhatott volna ő halványsága, mert a ki-világított ablakok, és tündöklő hóporzikák csak nem feleslegessé tevék a fenső illuminatiót.

Vidám népség hullámozott az utszákon.

A fagyos hó fénytetőzetén jövőmenő kocsik nyikorgának; s köztük éles neszszel hasítá szét a léget egy két felsörgözött szán fáeton. Szilaj danák, pattogó ostorok, zene rivalgás kurjongató hangok üdvözlék a világ legigézőbb mennyasszonyát: Farsang kisasszonyt.

— Merre van itt a kávéház atyafiak? — kérdezé egy uri tempóban baktató idegen, néhány szilaj ficzkótól, kik átellenében csörtettek a ropogó havon.

— Mellyik? . . mi? — jegyzé meg a tömeg közöl egy trikolor ködmönös, olly lomhán pillogatva az idegenre, mintha valamelly rézarczu Mufti mákony soiréjáról érkezett volna.

— Ejnye Bundik sógor hát ugy berugtál, hogy az eszed is odébb állott!

— Fogadom hogy saját kereszt nevét se tudná kimondani:

— Látszik rajta hogy most jött meg a vándorlásból . . nem győzi a Bodóhegyt.

— Hamar elázik az istenadta.
 — Hát azt se tudod te ónfejű, hogy Miskolczon csak egy kávéház van?
 — Menjen az ur ezen a dombon fölfelé, osztán lefelé, .. akkor balra, és ..
 — Amott sötétlik egy szűk sikátor, ha nagy jó uram rajta keresztül suhant:
 rögtön rábukkan a curiára.

— Abban világol a Szofrona uram kávéháza.

— Ott báloskodik ma a világ — fejezé be a sűrű válaszokat egy gazdagon tulipánozott mozgó bunda, melly alól paprika színű atyamesteri méltóság biborozá a havak liliomát.

A farsang imádók egymásba fogódzva, és csengőbongó ujongatások közt tovább botorkáltak; az idegen pedig a sötét sikátor felé ballagott.

A szűk folyosó végén éles zenehang, és feltűnő ablakfény csapá meg az idegent.

A zenehangok lármás országából dörmögő méltósággal krárogott egy öreg trombita, s keservesen sipító klarinét fuvalom borzongatá az utzák zuzmaráját.

— Hál istennek itt vagyok. Egy szóval se mondom hogy nem félttem abban az átkozott barlangban, melyen át ide esörtetek. Illyen expeditióknál valami hazátlan denevér könnyen fészket rakhat az ember üstöke körül. Aztán meg ugy veszem észre, hogy az idő is hüvesedni kezd.

Illyeket s több e féle pongyolaságokat motyogott magához az idegen; tudni való levén, hogy a régi jó időkben is akadt olly halandó, ki maga magával discurálgatott legörömelebb Jelenleg se ártaná az illy monolag fajták.

Az ismeretlen kifuvá és toporzikálta magát, a kávéház előtt. Bajusza és mentéjéről lerázta és frieskázta a csillogó zuzmarát, s a világosság kellő közepébe lépett.

Szofrona uram kávéházában a bál már ekkor javába sietett a közelgő éjjél elé.

Az illő fényvel diszitett és világított termecske zsufolva volt vendégekkel.

Azon időben már messze földre elszállongott a Miskolcz és vidékjebeli hölgyek ragyogó hirneve.

A termecske közönségét, az akkori közgyűlésre megjelent megyetisztek, fényes katonaság, szebbnél szebb hölgyek, helybeli notabilitások, és a vidék gyöngy ifjásága füzé igen érdekes vendégkoszoruvá.

Miskolczon és környékén Szofrona uram vezetvén be először a még akkor kizárólag családilag élvezgető nemzedéket a kávéházak paradicsomába: mint ügyes és jó izlésű válalkozó rövid időn közszeretet, és pártfogásban részesült; .. s a kedélyes és kifogyhatlan ötletű Szofronáról mindenki örömmel emlékezik.

Az általa egyszer másszor rendezett tánczvigalmak között azonban e jelen ünnepélyre látszék kiváló figyelmet fordítani, melyre a farsangi vég napok, s a közgyűlés érdekein kívül a köztiszteletű borsodi főispán jelenléte szolgált ébresztő alkalmul.

A finom izlésű Szofrona tehát mind azon diszcikkekkel törekvék bálját érdekcsitni, mellyek az akkori eszmék és szépműtárakban találtattak, s mellyek közönsége igényeinek hizelegtek.

Báldereme nemzeti színű függöny és falszönyegzettel lön diszesítve. A szögletek álványain válogatott faju növények s virágok illatoztak. Csemege tára gazdagon állott, s mint hogy ritkán bízá azt másra, mit maga bevégezhetett: házában s embereinél rend s pontosság uralkodék.

A nemzeti zenére pedig — mi a vigalmak és magyarság éltető eleme: lényeges figyelmet fordított.

Vigalmaiból Borsod megye akkori leghiresb cigány zenésze: Győri Matyi s bandája soha se hiányzott.

E nevezetes vigalmat, mellyről krónikám emlékezik „bokréta bál“ czimmel virágozá fel az elmés Szofrona, mely érdekes czimet e bál mind növényzeti mind hölgyies virággazdagságáért meg is érdemelte.

Tűzzel lélekkel vigad és társalog az ifjuság.

Kedélyeskedő védencein örömittasan pihenget a tisztos matronák nyugodt tekintete.

Matyi cigány pedig oly lángoló kedvvel pattogatja hurjait, mintha eszeágában se volna a közel „rastund“ fűszeres vacsorája.

A tánczosok különbféle csoportot képeznek. Itt komoly Minuetban tünteti fel az angol kényelmet néhány hajlott koru pár.

Átellenében kedélyes Quadrilban tetszeleg a francia jellem.

Erre hatos Madlódra oszlik a társaság. A tánczosok arczán s termet hajlatain ó spanyol büszkeség honol.

Amott világ resignatio tempóval tipegtopog a biczegő Eccoussais, .. melléje virág figurás Santanét csatlakozik; .. s közbe közbe három shrittes Langaus vágyik cosmopolitiai characterét hitelesitni; biczegtető Kalapárék által fölvaltogatva.

Néhány gyönyörű pár a szögletek virágbokrainál lejt a világ legszebb tánczát. A nemzet szive, lelke, jelleme sugárol a párok égő arczulatán. Mintha az édesbus zene hangjai ezt susognák: „veled élek, veled halok.“ Fel felfortyanó kedély hangulatok között itt ott „csárdás“ bokáztatik, .. benne mindenik perdülés egy egy lelkes üdvözet: „multak emlékre, és egy szebb jövőért“

A férfiak általános öltönye: rövid magyar mente gazdagon sujtásozva, mint a nemzet házi élete, nemzeti szokásai. A karcsu derékhez bojtozott öv simul. Rojtozott sarukon sarkantyu pereg.

A hölgyeket aranyesípkés fejkötöcskék érdekesbitik; bár a tulságig kurta dereku nehéz atlacz öltönyök, a természépségeket nem igen emelgetik.

A társalmi világ hatalmas istennője azonban „a diva“ kiegyenliti a békétlen kedélyeket, s varázs ótalma alatt nincs olly rut, a mi szép nem volna.

Szünidő közelget.

Tánczosportok olvadnak együvé.

A fáradt zenebanda, pihen, hangol es leselkedik.

Kört képez a bál ifjusága.

Matronák kelnek föl helyoikről.

Kedvenc tarok játékát nagy lelküleg hagyja félbe a credenczek ülnöksége.

A bálközönség lelkes rivalgása között deli ifju pattan a középre. Olaj barna arczát alig pelyhedző szakál övedzi. Ragyogó sötét szemeből férfias erély sugárol. Bársony fővege alól fénycsigákban gazdag fürtök omlanak domboru homlokára. Sugár termetét violaszin dolmányka fedi, melyet arany skofumos öv szorit karcsu derekához.

A nemes levente karján elbájoló ifju hölgy szerénykedik. Arczvonalmi a derült homlok, bibor ajkak: czédrus növés, s nemes magatartása: hajdani gráciák korába varázsolja őt.

— Hamar elázik az istenadta.
 — Hát azt se tudod te ónfejű, hogy Miskolczon csak egy kávéház van?
 — Menjen az ur ezen a dombon fölfelé, osztán lefelé, .. akkor balra, és ..
 — Amott sötétlik egy szűk sikátor, ha nagy jó uram rajta keresztül suhant:
 rögtön rábukkan a curiára.

— Abban világol a Szofrona uram kávéháza.

— Ott báloskodik ma a világ — fejezé be a sűrű válaszokat egy gazdagon tulipánózott mozgó bunda, melly alól paprika színű atyamesteri méltóság biborozá a havak liliomát.

A farsang imádók egymásba fogódzva, és csengőbongó ujongatások közt tovább botorkáltak; az idegen pedig a sötét sikátor felé ballagott.

A szűk folyosó végén éles zenehang, és feltűnő ablakfény csapá meg az idegent.

A zenehangok lármás országából dörmögő méltósággal krárogott egy öreg trombita, s keservesen sipító klarinét fuvalom borzongatá az utzák zuzmaráját.

— Hál istennek itt vagyok. Egy szóval se mondom hogy nem félttem abban az átkozott barlangban, melyen át ide esörtetek. Illyen expeditióknál valami hazátlan denevér könnyen fészket rakhat az ember üstöke körül. Aztán meg ugy veszem észre, hogy az idő is hüvesedni kezd.

Illyeket s több e féle pongyolaságokat motyogott magához az idegen; tudni való levén, hogy a régi jó időkben is akadt olly halandó, ki maga magával discourálgatott legörömelebb. Jelenleg se ártaná az illy monolag fajták.

Az ismeretlen kifuvá és toporzikálta magát, a kávéház előtt. Bajusza és mentéjéről lerázta és fieszkázta a csillogó zuzmarát, s a világosság kellő közepébe lépett.

Szofrona uram kávéházában a bál már ekkor javába sietett a közelgő éjjél elé.

Az illó fénnel diszitett és világított termecske zsufolva volt vendégekkel.

Azon időben már messze földre elszállongott a Miskolcz és vidékjebeli hölgyek ragyogó hirneve.

A termecske közönségét, az akkori közgyűlésre megjelent megyetisztek, fényes katonaság, szebbnél szebb hölgyek, helybeli notabilitások, és a vidék gyöngy ifjásága füzé igen érdekes vendégkoszoruvá.

Miskolczon és környékén Szofrona uram vezetvén be először a még akkor kizárólag családilag élvezgető nemzedéket a kávéházak paradicsomába: mint ügyes és jó izlésű válalkozó rövid időn közszeretet, és pártfogásban részesült; .. s a kedélyes és kifogyhatlan ötletű Szofronáról mindenki örömmel emlékezik.

Az általa egyszer másszor rendezett tánczvigalmak között azonban e jelen ünnepélyre látszék kiváló figyelmet fordítani, melyre a farsangi vég napok, s a közgyűlés érdekein kívül a köztiszteletű borsodi főispán jelenléte szolgált ébresztő alkalmul.

A finom izlésű Szofrona tehát mind azon diszcikkokkal törekvék bálját érdekcsitni, mellyek az akkori eszmék és szépműtárakban találtattak, s mellyek közönsége igénycinek hizelegtek.

Báltereme nemzeti színű függöny és falszönyegzettel lön diszesítve. A szögletek álványain válogatott faju növények s virágok illatoztak. Csemege tára gazdagon lábón állott, s mint hogy ritkán bízá azt másra, mit maga bevégezhetett: házában s embereinél rend s pontosság uralkodék.

A nemzeti zenére pedig — mi a vigalmak és magyarság éltető eleme: lényeges figyelmet fordított.

Vigalmaiból Borsod megye akkori leghiresb cigány zenésze: Győri Matyi s bandája soha se hiányzott.

E nevezetes vigalmat, mellyről krónikám emlékezik „bokréta bál“ czímmel virágozá fel az elmés Szofrona, mely érdekes czímet e bál mind növényzeti mind hölgyies virággazdagságáért meg is érdemelte.

Tűzzel lélekkel vigad és társalog az ifjuság.

Kedélyeskedő védencein örömittasan pihenget a tisztos matronák nyugodt tekintete.

Matyi cigány pedig oly lángoló kedvvel pattogatja hurjait, mintha eszeágában se volna a közel „rastund“ fűszeres vacsorája.

A tánczosok különbféle csoportot képeznek. Itt komoly Minuetban tünteti fel az angol kényelmet néhány hajlott koru pár.

Átellenében kedélyes Quadrilban tetszeleg a francia jellem.

Erre hatos Madlódra oszlik a társaság. A tánczosok arcán s természet hajlatain ó spanyol büszkeség honol.

Amott világ resignáció tempóval tipegtopog a biczegő Eccoussais, .. melléje virág figurás Santanét csatlakozik; .. s közbe közbe három shrittés Langaus vágyik cosmopolitai characterét hitelesíteni; biczegető Kalapárék által fölvaltogatva.

Néhány gyönyörű pár a szögletek virágbokrainál lejt a világ legszebb tánczát. A nemzet szive, lelke, jelleme sugárol a párok égő arczatán. Mintha az édesbus zene hangjai ezt susognák: „veled élek, veled halok.“ Fel felfortyanó kedély hangulatok között itt ott „csárdás“ bokáztatik, .. benne mindenik perdülés egy egy lelkes üdvözet: „multak emlékre, és egy szebb jövőért“

A férfiak általános öltönye: rövid magyar mente gazdagon sujtásozva, mint a nemzet házi élete, nemzeti szokásai. A karcsu derékhez bojtzott öv simul. Rojtzott sarukon sarkantyú perreg.

A hölgyeket aranyesipkés fejkötőcskék érdekesbitik; bár a tulságig kurta dereku nehéz atlaez öltönyök, a természépségeket nem igen emelgetik.

A társalmi világ hatalmas istennője azonban „a diva“ kiegyenliti a békétlen kedélyeket, s varázs ótalma alatt nincs oly rut, a mi szép nem volna.

Szünidő közelget.

Tánczosportok olvadnak együvé.

A fáradt zenebanda, pihen, hangol es leselkedik.

Kört képez a bál ifjusága.

Matronák kelnek föl helycikről.

Kedvenc tarok játékát nagy lelküleg hagyja félbe a credenczek ülnöksége.

A bálközönség lelkes rivalgása között deli ifju pattan a középre. Olaj barna arczát alig pelyhedző szakál övedzi. Ragyogó sötét szemeből férfias erély sugárol. Bársony fővege alól fénycsigákban gazdag fürtök omlanak domboru homlokára. Sugár természetét violaszin dolmányka fedi, melyet arany skofumos öv szorit karcsu derekához.

A nemes levente karján elbájoló ifju hölgy szerénykedik. Arczvonalmái a derült homlok, bibor ajkak: czédrus növés, s nemes magatartása: hajdani gráciák korába varázsolja őt.

Szobor termetén arany bimbókkal áttört atlatz öltöny. Öltönye fölreszét halvány zöld spenczelke fedi. Tündöklő hajzatán félig nyílt fehér rózsa.

E pár volt azon időben Borsod megyének elismert szépsége s az uralkodó divat kettős tánczát „a k o z á k o t“ majd minden jelentékeny vigalomban közkívánatra lejté megragadó kellem és elismeréssel,

A szüenidő előtti tánczrendet többnyire e divatos kettős rekeszté be.

Szofróna uram pedig torkát ünnepélyes hangfokozatra köszörülvén, föllépdel vala Matyi cigány thronjához, és onnan alá kiált hogy:

R a s t u n d.

A bálteremmel átellenes pár szoba játék- és evő- ivőszerekkel volt ellátva.

A tánczmentes publicum, ha megunta a terembeni ácsorgást, itt szipákolá az illatos Csetnekít, kártyázgatott, szüresölé a Miskolczi hegyormok arany borát, vagy szüenidő és hajnal idején agyon muzsikáltatá Győri Matyi által bánatát.

Legkedveltebb játék volt a máriás és tarock, ez utósó oly rémséges kártyalap bőségben, hogy minden működő egyéniség háta megé szükségelteték egy tenyeres talpas „oldalappendix“ ki az osztandó kártyának egyes halandói marokból kirugó tetemeit illő helyeikre szolgáltassa.

A vigalmi szüenidő tiszteletére annyira betöltve lón a pár szobácska minden zege zuga, miszerint a harmadmagával zengedező Győri Matyi alig könyökölhete el magának et comp. olly parányi helyecskét, hol egy kesergő táblabirónak a „a megvirad még valahát“ nagy busan elhegedülhete.

— Jó estét Jankó!

— Servus Samu, hát te hogy vetődtél ide?

— Érted jöttem pajtás, egyedül érted, vizlek Abaujba, mondá Lavottának azon idegen, kivel a sötét sikátornál találkozánk.

— Van-e szerencséd taroknál Jankó?

— De hogy van amice, de hogy van!.. hányszor csipte el már az ur az ultimómat?

— Ugy hiszem hétszer — válaszolt doctor Pilulay, ismét egy hatalmas contrára billegetvén ujjait a kártyalapokon.

Megfizetem az ultimót; de ki nem játszom — monda nyers szenvedélylyel a társaságnak Lavotta, és ugy csapá asztalhoz a kezében levő malitiozus kártyát, hogy az ártatlan pagát, valóságos söló ballétot járt a megrémült levegőben.

— Kerner bort ide a javából, . . de a legjavából ám, mert nem ettem még ma babot ezet alá.

Szofróna uram békítő hajlongások között, személyesen szolgált legnemesebb Csermök hegyi nektárából, mellynek egypár czinkotai mértékével Lavotta csak hamar megbarátkozott.

— Nem haragszol már Jankó?

— Totál kibékültem a kártyával, Samu pajtás!

— Mi bajod Jankó, ugy irulsz pirulsz, mint a vedló paprika?

— Semmi komám, legfeljebb is a servus humillimus költőzködik az agyvelóm fölé!

— Na hát elég lesz ezuttal a „h u m i l l i m u s b ó l“... jer nézzünk szét a bálba.

A vigalom ekkor már sokkal élénkebb volt, mint ez előtt csak pár órával is.

Az éjféli utáni rózsaszín kedélyek nem ismerének többé társalgási formát, táncz rendet, hideg udvariasságot stb.; hanem a vendégkoszorut egy családdá fűzván, bizalmas mozgásba hozzák a sziveket és lábakat.

Az illyszerü bálrevolutio, a zürzavarok legkedvesbike.

Lavotta nem vett részt a tánczmulatságban; hanem Samu barátja karjain egyensulyt és hölgyszemlét tartogatott.

— Lavotta csárdást! — kiált egy szóval lélekkel a szilajodó ifjuság. Matyi cigány meg pillantja a szerzöt; társait figyelteti, s az akkori legkedveltebb nótát „a Miskolczi emléket“ olly szivrehatólag játszá, hogy rajta az egész balsereg tánczra kerekedett.

— Éljen Lavotta! éljen Lavotta! viszhangozott a terem minden oldaláról s a servus humillimusok imádója, mint költő; vivátokkal lön koszoruzva.

Az éj már ölelgeti a hajnalt. A báltündökletek ellobogó állapotban szunnyadoznak. Ajtónyilásokon leszködő demokraták nyugtalankodnak az előszobában, megunván a bunda, sliffer, karmantyu, s nagy kendő specieket óráról órára tartogatni.

A figyelmes Szofrona azonban új gyertyatáborat alakít; a hemzsegő demokrátiát rendre utasítja; s vendégeibe friss kedélyt ömledeztet.

— Fád multság, .. az ember nem hall egyebet magyar szónál.

— Unalmas historia, hiszen most már elegant darabot tánczolni se lehet.

— Csárdás, fort und fort csárdás.

— Aztán még a haut voleé sines már itten — szóla egymáshoz két indigénácska metsző gunyokat hintve ide s oda.

— Mit sem ér többé az egész bál. Fogadjunk, hogy rögtön előtted csókolom meg a legszebb leányt.

— Bravó! fogadok, .. hanem elébb szétnézek.

— Válaszsz.

— Meg van. Balra tekints. Sugár hölgy, bomladozó aranyszín hajfürtökkel. Fején gyöngyvirág koszoru. Báró Zubli és gróf Kanavász között megtörtént a fogadás.

— A pari angolos — monda Zubli.

— Gilt — válaszolt Kanavász.

— Szentelen pimasz! — rivalgott Lavotta a csint végre hajtó Zubli báróhoz.

— Szentelen az ur — monda ez Lavottához.

— Ki vele! .. ki vele! .. hangozá az összesereglett ifjuság.

A bálban iszonyu zavar támadt.

A gardedámok, matronák kezét kulcsolva keresgetik leányaikat.

A cigányság szétszaladt.

Föltápszkodik nyugalmas helyéről a táblabiróság.

Mindenki a Credenczbe tolakodik.

— Majd megvállik ha oly bátor e az ur karddal kézben, mint fecsegéssel szájban? — szóla Kanavász ingerülten Lavottához.

— Az istenért uraim béküljenek ki; .. ne tegyenek engem semmivé; hisz más-
kor senki se jön el a bálomba! — rimánkodik az illető felekhez Szofrona.

— Kein pardon — szól büszkén Zubli.

— Duell. . . azonnal duell — viszhangozá Kanavász.

A párviadal el lön határozva.

Törvények ellenére bár, de a sértett becsület elégtételt követele, s ebben a jelenvolt vendégeikis bele egyeztek.

A párbaj színhelyül a bálterem melletti csemegetár választaték.

Szofrona uram sáppatag arczezal csemegetlenité a leendő vérontás terrenumát.

A bátor ifjuság kört képez.

Háttérben hajlott koru egyéniségek leselkednek.

Közbe közbe válalkozó hölgyeeskék curiozuskodnak.

Báró Zubli néhány percz óta várakozik már a hely színén.

Markában a gyilkos fegyver.

Kanavász mint segéd, háta megett.

Lavotta sehol sincs.

— Elillant a gyáva — szól megvetőleg Zubli.

— Fúj — mormogá Kanavász.

Lavotta azonban megjelenik.

Sajátságos nesz morajlik a kandi népség közt.

Szivek vágató dobogásán kívül: mély csend. Báró Zubli vérszomjasan kardját villogatja.

Lavotta hidegvérrel előránt kaputja alól egy hegedűvonót, . . . megforgatja a levegőben, s ellenéhez e szavakat intézi.

„Uram, báró uram! Énnékem több, s másnemű fegyverem teljes életemben nem volt, s jelenleg sincs. Azt is mondhatom, hogy az ur eddig nemesebb bravourokat aligha tett a polgári csatapiaczokon mint én az illyes lószőrrel aczélzott hajlékony hegedű vonóval. Sértegetés gyanuja nélkül azt is mondókámhoz toldhatom, hogy én tán jobban is értem hegedülésbeli mesterségemet, mint az ur a magáét, mit én élő tanukkal és Journál cikkekkel is be tudok, ha kell, bizonyítani.

„Ha tehát önnek dicsőségére válik, egy más mesterségbeli fogásokban gyakorlott erőtlen polgár emberrel próbakövön állani: ám tessék virtusát rajtam kitölteni. Én minden esetre kész vagyok a halálra; mint Lavotta, én már halhatatlan vagyok az ur fegyvere nélkül is a magam nemében.“

— Bravó Lavotta, bravó! — kiált nevetve a bámész közönség. Zubli Kanavászra tekint, . . . Kanavász mosolygva néz Zublival farka szszemet.

Az elégtételi formák némi megtartása végett azonban kardoskodás szükségeltetik Zubli és Lavotta tehát szemközt állanak.

A viadal tüzzel kezdődik.

Lavotta ugyancsak vagdalja a kiterjesztett levegőt.

— Vigyázz Jankó — szól egy jó barát a tömegből.

Lavotta a milly remekül kezelé a nyirettyüt: olly ügyetlenül hadarászott kardjával.

— Ne hadd magad Jankó! . . . no most Jankó! — kiált egy bátorító hang, melyet azon pillanatban éles sikoltás követett.

Néhány összecsapás után ugyanis a fegyverforgatásban gyakorlott báró úgy kivágta Lavotta markából a kardot, hogy az süvöltve furódott a művész egyik bátorító barátja czombjába.

Sós Samu táblabíró volt az.

— Orvost, orvost hirtelen! — rivalgá egymás közt szaladozva a báli publicum.
 — Érettem levél áldozat kedves Samum!....
 — Se baj szeretett Jankóm; a szurás igen csekély, ... az ijedelem nagyobb volt.

A publicum hangos vivátot kiálta e trágicomédia fölött.
 Báró Zubli illedelmesen, a bálvendégek előtt kért bocsánatot a mélyen sértett hölgytől s szüleitől.

A véres scéna hahotákkal végződék.
 Lavotta pedig és báró Zubli, nem különben Kanavász és Sós Samu táblabíró, szives kézszerítések között, tokaji servus humillimussal teljes békepoharakat köszönetének egymásra.

MÜBIRÁLATI ROVAT.

Az 6 év utolsó hetében kiválóbb figyelmet érdemlő drámai előadás volt Lessing Galotti Emilája, Kazinczy Ferencz fordítása szerint. E szomorújáték régebben a magyar játékszíni műsorozatban igen kedveltetett s mintán az igazgatóság főadatául tüzte ki, hogy az új színművek mellett, koronkint a jó régieket is színpadra hozza ismét, Galotti Emilia emlékét sem volt érdektelen újra fölleveníteni. A sok pityergős német dráma közt, mellyek közé a nagy dramaturgnak egy másik darabja „Miss Sara Sampson“ is tartozik, minden esetre, mint olajág a nagy vízözönben, úgy tűnt fel e darab, mellyben a sok unalmas ellágyulást és zizenyősséget végre élesebb jellemvonások, szilárdság, erély s a gonoszságnak és erénynek lélektaniabb alapokon nyugvó nyilvánulása váltotta fel. Ily körülmények mellett nem csuda, ha Galotti Emilia az akkori s későbbi német színirodalomban példányul mutatott be. Lessing mély ítélő tehetsége, dramaturgiai miveltsége és aesthetikai éles látása azonban jóval túlszárnyalta teremtő erejét, és nem emlékezünk, hogy ő maga is e művére, mint példányra nagyon sokszor hivatkozott volna, sőt irataiból kitűnik, hogy nagyobb színpadi gyarlóságai daczára „Bölcs Nathan“ czimű műve inkább kedvence volt, mint a szűzies becsületért magát fölláldozó Galotti Emilia. E kegyelet a legtisztábban kijelölte azon kriteriumot, melyet e műre alkalmazhatni. Az ihletség a költészet melegsége magát a szerzőt inkább Bölcs Náthánja részére hódítá, mint ezen hidegen alkotott Galotti Emilia részére, melyben Marinelli sophistikus gonoszságától elkezdve, az öreg Galotti katonás szigorúságáig s szilárd atyai indulatáig és a hölgyi erényért önmagát fölláldozni kész Emiliáig minden olly fagyos öntudatossággal van kiszámítva, hogy az ember a phantaziától elvontan, minden lépten, nyomon a gondolkozó művészt látja, kinél figyelmünk nem a szoborra esik, mellyet vés, hanem a mesteri vésűre, melylyel azt faragja. „Galotti Emiliát,“ mint drámai egyént és színművet egyedül a szerelem melegebb szenvedélye menthette volna meg azon művészi hidegségtől, melly rajta minden hősi emelkedettség daczára előmlik. Így e hölgy csupán a költőnek egy bátor eszménye marad, melly lényét a legelvontabb művésztől kölcsönözte. Látjuk őt szüleit és jegyesét szeretni, de ez érzelmek forrását, a dobogó szívet nem sejtjük sehol, látjuk szive vérét kiomlani, de mintha a törzsúrás nem testet ért

volna, csak egy plastikai ábrázolatnak vesszük az egészet, s nem olly halálnak, melly egy organikus életet tön semmivé. Lessing mintha érezte volna e hiányt, hogy Emiliáját az erények eszményi sphaerájából közelebb az emberiséghez vonja, azt mondatja vele atyjának, miszerint ne hagyja őt soká a gvastallai fejedelem kelepceztésében, mivel neki is van vére, s ez fölforrhatna a szerelmi csábok kísértéseire s ő aztán nem lesz oka semminek... E vallomás egy gyászos csíny után, melly Emilia völegényén, a fejedelem kamarása Marinelli által elkövetetett, olly váratlanul s mondhatók esetlenül lepi meg az embert, miszerint igen hajlandó a mentséget rosszabbnak tartani a hibánál!... Lessing látva, hogy festvényén az arcot kissé meredtre csinálta, siet reá egy pár redőt festeni, de a redők az arc szinezetével semmi öszhangzásban nincsenek. Lessing egyébiránt Emilia főnebbi vallomásával ismét művészi intenciójának áldozott: ellentétbe akarta hozni Emiliát, a bájai után minden áron sovárgó fejedelemmel, megmutatván, hogy Emiliában is megvan az érzéki vágy kísértéseinek daemona, de ő a női becsület erejével magát föláldozva is tud rajta uralkodni, míg Gonzagó a fejedelem szenvedélyének daemonát gyöngye lévén visszatartoztatni, meggondolatlanul egy egész családot dönt a legsiralmasabb örvénybe. — Átalában e műből a gondolkozó azon tanuságot meritheti, hogy a legjobb művészi szerkezet s a legbiztosabb technika sem teszi még a drámát tökéletessé, ha abba a szerzőnek nem sikerült valódi életművezetet s emberi bensőt lehelni. Lessing, mint célja volt, e művével kétségtelesen levágta ugyan a Racine-féle francia rhetorikusokat, de Shakespeare irányában egy „kised emberke“ maradt, mint e darabjában Orsina grofnő Marinellit nevezi. — A szereplő jellemei közül legjobban sikerült a cselszövényeit éles következetességgel végrehajtó Marinelli, ki minden gaztettnek úgy fel tudja kutatni elfogadható oldalát, s oly ildomossággal és annyi sima készütséggel hajtja végre gonosz terveit, miszerint hínünk kell a mit Lessing e művében tanit, hogy a ki illy ördögnek kis ujját oda nyujta, azt egészen elviszi!

Dec. 30-kán először: „A tiszaháti libácska“ vigj. 1 felv. Bayard után magyar színre alkalmazta Bulyovszkyné. Ez volt az utolsó ujdonság, melly a mult évben adatott. Könnyümenetű s kerek mesével bíró kis vigjáték. Berki Oszkárt nagybátya, Pestről a nőtlenység örömei közül Tiszahátra küldi házasodni báró Alpáriékhoz. Barátja Zabfalvi igen rút színben festi le előtte a házi kisasszonyt Agnest, egy ügyetlen falusi együgyűségnek mondja, mivel ő maga akarja gazdag jegyajándéka fejében ráadásul elvenni. Berki nagybátyja parancsának ellent nem mondhatva, egy neveletlen „Parlagi Jancsi“ képében akarja magát a leány s öreg szülei előtt utálatossá tenni, azonban itt annak ellenkezőjéről győződve meg, mit Zabfalvy mondott, később szerelmes lesz a kis leányba. De már ekkor Agnes, egy levélből megtudja kijátszatását, s ezt megboszulandó a szinte kérőül érkezett Zabfalvinak igéri oda kezét. Ebbe Alpáriék is annyival örömelebb beleegyeznek, mivel Berkit, illetlen csinyjei után egy durva ficzkónak tartják s elutasítják. Zabfalvi azt hiszi, hogy csele által mindent megnyert. Berki azonban lesbe állítván Agnest, Zabfalvi által az előtte elriasztásul mondott gyalázó csiniket mind ismételteti; Agnes illyformán nyomába jön Zabfalvi armányainak és megtorlásul éppen olly ügyetlennek teteti magát Zabfalvi körében milyennek ez őt Berki előtt lefestette. Zabfalvi megijed az árkádiai együgyűségtől és minden házassági igényeiről lemond. Agnes szabadságát illyképet visszanyerve, Berkinék adja kezét. Zabfalvi miután később látja hogy Agnes ügyetlen magaviselete csak színlés volt, megbánja hirtelenkedését,

de azon szomorú vigasztalással kosaraszatlik ki, hogy „nincs több tiszaháti libácska eladó!” — Az öreg szüleit gyöngéden szerető, nemeskeblű s később egy elkényesztett falusi kisasszonyt képviselő *Agnés*, továbbá a magát durva fiengkónak később betegnek tettető művelt *Berki Oszkár*, a fővárosi hetykesége és dicsekedése daczára rászédett *Zabfalvi* és végre a familiáris *Jakab inas* igen mulatságos alakok. Átalában az acimátizált tiszaháti libácska jó darabig megélhet az aratott tetszés fűszálain. E darabot ugyanez estve megelőzte az „Egy ur és egy asszonyosság” című, sok ur és asszonyosság által ismert vígjáték. A vígjátékok közt és után különbözőféle eszményi és nemzeti tánczok lejtettek el.

Az 6-évet *Verdi* közkedvességben részesülő *Rigoletto* operája fejezte be. *Conceptiójában* *Auberszerü* könnyed francia zene, helyel helyel lágy olasz dallamal vegyítve. Vannak kik e dalmű zenéjét nem csak könnyűnek, hanem üresnek is találják. Meg kell jegyezni, hogy ez itéletet *Meyerbeer* csodálata s a *Hugonották* gyakori hallása igen élesíti. *Rigoletto*, és a *Hugonották* drámai zene tekintetében úgy állnak egymáshoz mint vízcepp a tengerhez, egy dal a millárd hangon beszélő természethez, egy alak az emberiséghez. Mi lenne azonban a holdvilágos éjszakákon olly andalítón zengő guittárból, ha minden borbély legény orchestrumot vihetne kedvese ablaka alá? ... *Rigolettóban* nincs nagyszerűség, de van egyszerűség, nincs egész drámai zene, devan egy pár szép drámai momentum, egy dala pedig olly nagy népszükségnek örvend hogy maholnap Pesten épen úgy fogják mindenfelé énekelni *Rigolettót*, mint *Debreczenben* e „*diri duri dongót*” s a *Sevillai borbély* lehetlen hogy a „*Figaro itt Figaro ott*” helyett jövőben ne ezt énekelje *Rigoletto* itt, *Rigoletto ott*... Daczára az ellenkező véleményűeknek igen szép gondolatnak tartjuk a 4-dik felvonásban, a szélvihar zugásában elzengett fájdalom hangokat. Az ártatlan *Gildának* megöletése nem szemünk előtt történik. Igen elmés volt tehát, e borzasztó tettnek mystikus kifejezését a természetbe átvinni... hányszor hozunk magunk is valamely borzasztó eseményt a physikai világgal, egy borult ég, véres üstökös vagy egy nagy szélviharral kapcsolatba? — Éppen úgy művészek tartjuk azt is, mit némelyek reminiscentiának hajlandók bélyegezni, hogy *Monterone* gróf, a boszúhasonló lelki állapotában *Banquo* lelkének dalát éneкли *Macbethből*. Az illy reminiscencia, melly ennyire következetes önmagával, e szerzőnél inkább a phantazia gazdagságára, mint szegénységére mutat.

Az új évet *Szigligeti „Csikos a”* nyitotta meg. Sok illy jó népsziművet ohajtunk ebben az esztendőben. E darabban a dal és táncz nem beleránczigált valami, hanem olly lényeges életet képez, mint a vér a testben. Ezenkívül mind az erkölcsi eszmére, mind a népies jellemekek ismertetésére s élethü előállítására kellő gond fordított. A borzasztó büntény nem gyémántja ugyan e darabnak sem, hanem itt indokolt s az ellentétek kedvéért föllállított sziműi cselekvényt képez, és azért elfogadható. Az igaz, hogy e mű is egy volt, melly szimű íróinknál kedvet ébresztett criminalitások színpadosítására, de ennek e mű ép úgy nem oka, mint *Schiller „Haramiái”* annak, hogy utánna a zsebtolvajok száma rettenetesen megszaporodott. — Az előadást illetőleg örvendetesen nézheti mindenki, azon jó kedvet és szorgalmas studiomot, melylyel színészeink népsziműveink ép alakjait és eredeti jellemvonásait előállítják. E körülménynek sokat lehet köszönni, hogy a népsziművek gyakran csekélyebb tartalom mellett is olly fontos állást vívtak ki a játéksorozatban.

Jan. 2-kán „*Dalma.*” Eredeti drama 4 felvonásban. Irta *Jókai Mór*. Az

itész nem követ el rangján alóli dolgot, ha valamely mű belértékén kívül, a külső körülményekre is figyel, mellyekkel az viszonylatba jön. E darab negyedszeri előadására is folyvást meleg vonzerőt gyakorolt, mi kétségtelenül a mű benső lényegének életrevalóságát tanúsítja. Nem annyit tesz ez, hogy ezen okoskodással a műértelmet a közönség véleményének rendeljük alá, hanem hogy a közönség véleményéből is lehet biztos alapot abstrahálni valamely dramai mű megítélésére, csak az ítész józan értelemmel tegye azt s a közönség értelmi tekintélyének több súlyt ne adjon, mint a mennyit az tanusít.

Dalmának a tárgygyal rokonuló erőteljes phantasián kívül, drámai alapeszméje szerez hatást és életrevalóságot. Ezen alapeszme a közjó iránti lángoló kötelességérzet, mellynek Dalma egyéni üdvét és szenvedélyét olly szilárd kitartással alárendeli. Hol egy drámai művet illy magasztos erkölcsi erő mozgat előre, az alapjában gyöngye nem lehet. És ez ugy hiszem nem mellékes érdem, illy műnél csak a hibák lehetnek mellékesek. Dalmának férfi ruha alá szorított lángoló női szive, gyermeki gyöngédsége s egy vetélytárs által még kitörőbb tüzre lobbantott szerelme a legnagyobb kísértések próbakövére van helyezve, s midőn egy fensőbb eszméért — népe javáért s az atyjának tett fogadalom szentségeért mind e kísértéseket olly hősi lélekkel állja ki, hogy sem az ellenei által vetett tőr, sem önszenvedélye nem diadalmaskodhat fellette, az illy edzett erényben tündöklő nőt, méltán lehet drámai jellemnek nevezni. S kell-e több előnyt említenünk, hogy e mű jó oldalára nézve, feljebb álljon fölemlíthető és fölemlített hibáinál. — Az egészen természetesen idealisabb színezés vehető észre, mind azt gözhajtott anyagi korunk szemével látni megszoktuk, de azon messze mult, mellybe a cselekmény áthelyezve van, az ideálisabb színezést nem csak megengedte, sőt szükségessé tette. Az hogy az avaroknál hét vezérről, és még külön a chagánról van szó, ez a historiai kutforrások szerint minden esetre botlás, de nem a cselekvény lényegébe vágó.

A jellemekre nézve Elemérre azon vádat hozzák fel, hogy nagyon nyögdecselő, ernyedő. Természetesen kaczagányos ősiünk mindegyike csak egy Herkules lehetett. Mellyik iskolás gyermek hinné el, hogy Attila nem volt több hat lábánál, miután a csizmadia czimereken úgy festik, hogy egy lóhátas uhlánus csak a csizma bojtjáig ért? ... Illy felfogással a költő gyöngédebb érzelmeket festő tollát minden hadjáró ősiunktől kénytelen lenne távol tartani, s Kinizsit csak ugy festhetné, mint ki malomköveket emelt, de epedő szerelmesnek nem. Disabul ellenkezőleg ez már nagyon is marczona; hja bizony Astaroth s olly massiv bálványimádás környezetében nem lehet glacie keztyüs török királyt festeni.

Januar. 3. „Elvea“ ballet.

Januar 4 — 5. „Rigolettó.“

TARKA KÉPEK.

PROGRAM AJÁNLAT AZ OPERA BÁLOKRA.

Párizsból jött barátaink figyelmeztetése következtében jónak látjuk e következő módosításokat ajánlani a színházban tartandó operabálokra nézve.

Miután szükséges, hogy az ily bálokban az ember eltévedhessen, gondoskodva lesz, hogy az egész színház épület mentül labirintyszerűbb alakot vegyen. E végett nem csak a tánczteremre fog kiterjedni a mulatság, hanem ha valaki megelégszik azzal hogy az előcsarnokban maradjon, ott is el lehet. Szabad bejárás nyitattik egyúttal a lépcsőkre, folyosókra, festőműhelyekbe, ugyanott tánczolni is szabad leendő, a mi nagy élvezetet ígér, kivált a karzati 64 fokú csigalépcsőn le és fel. Ha valakinek kedve kerekednék a padláson gyönyörködni, azt is elérheti; sőt ha elkerülhetlenül szükségesnek találná a gázmelegítőt megtisztelni jelenlétével, ebben sem akadályoztatik. Hasonló célra nyitva hagyatik a sugólyuk is, ha valaki nagyon mulatságosnak találná a szinpadi alvilágot felfedezései tárgyává tenni. Kalauzok senki mellé nem adatnak, hanem ha valaki eltéved, az kiabáljon. A mi magát a táncztermet illeti, erre nézve Párizsban járt barátaink véleménye az: „hogy épen ezt az egy termet kell kerülni, mert ezt egy pillantással be lehet látni.“ Szolgálhatunk termekkel, a hol az ember az orrát is betörheti a nélkül, hogy valamit látna; ez ajánlat úgy hisszük, hogy teljesen kielégítő.

Párizsban járt barátaink arra tanítanak meg bennünket, hogy karzatra kár lesz jegyet váltani, mert a hintókat az udvaron is meg lehet látni, s a száraz bejárásnál, a jó hűs szabad ég alatt Január derekán ácsorogni megfizethetlen mulatság.

Kénytelenek vagyunk egy hibánkat szinte még elég jókor megjavítani, fentisztelt barátaink észrevételei folytán: mi ugyan is azt hirdetők, hogy a ki páholyt vált, fizet 8 forintot, s ha földszinti jegyet vált, fizet egy forintot. Ezt kérjük megfordítva vétetni: ugyan is, a ki földszinti jegyet vált, fizet egy forintot, s ha páholyt vesz, fizet nyolczat. Ez így egészen ellenkezőleg van meghatározva.

Sajnáljuk, hogy azon indítványt elfogadnunk már késő, miszerint a férfiak nagyobb belépti díjt fizessenek, mint a nők; ámbar tudjuk, hogy ez nem csak Párizsban szokás, hanem a pesti előkelőbb táncztermekben is, például a „Nagy Gárdistánál.“

HUGLI OFFICZINÁJA.

Hugli (jó egy fiatal gyanúsképű emberrel, kinek könyökein az látszik, mintha valami művész volna) Stuczli! Egy széket!
Stuczli. Meg akar borotválkozni?

Hugli. Maga bak! Nem látja hogy ez az ur festő, a ki engemet liptoklaviroz?
(Talán litographiroz?)

Stuczli. Minek lesz az?

Hugli. Kiadom valamelyik ujság mellett. Most az ideje. — Meg vannak szorulva nevezetes emberekben. Mosdjék csak meg frissen, s szaladjon el a legelsőhöz, a mellyiket legközelebb találja; ha annak nem kell, menjen a másikhoz és így tovább, akkorra meg lesz a kép, mire megjön; színyor Mázolomini gyorsan dolgozik.

Stuczli. (elmegy s miután félóráig biliárdozott az arany ökörben, visszaszajón) Voltam mind a négynél. Háromnak nem kellene caricaturák, hanem a negyedik azt mondta, hogy közölheti az arczképét — a hirdetmények között

Hugli. (megnézi a képet, melly ez alatt elkészült) Hm. Tudom már mit értett az az ármányos újságíró a hirdetmények alatt. Fogja csak Stuczli vigye el minden hirlaphoz s igtassa be a következő hirdetményvel: „kerestetik valaki, a ki a fenn-tisztelt arczképhez hasonlít. A híven talált arczképet megtalálhatja az officinában s kifizetheti az árát“

Hugli és Stuczli (ülnek az operabálban a karzaton)

Stuczli (nagy áhitattal nézi az étterem tüneményeit) De szeretnék én abból a mandula tortából enni, a mi ott van.

Hugli. No az derék. Hát maga azt gondolja, hogy az igazi torta? Nem a. Csak úgy van csinálva papirosból. Voltam én egyszer a szinpadon, mikor ebédet játszottak, láttam, hogy minden papirosból volt, torta pástétom és peccsenye.

Stuczli. Persze! Hát azok a czukorsütemények, a miket üveg alatt árulnak, meg az a fácány káposztával...?

Hugli. Mind papiros; a bor meg mind festett viz.

Stuczli. Persze, majd azok a grófok ott papiros fácánt esznek, s az a czukrásné csak tréfából ül ottan.

Hugli. Jaj hiszen azok sem igazi grófok, csak úgy kicsinálták maguk között, hogy én leszek gróf, te leszesz czukrász. Volt nekem egyszer egy kuncaftom, a ki mindig grófokat játszott s maig is tartozik a konvenzióval; ismertem viszont egy kisasszonyt, a ki mindig szobalány volt, pedig hintóban járt.

Stuczli. Igen, de látja, hogy mindenki fizet azért, a mit elkölt, pénzt ad érte.

Hugli. Az is mind papiros.

Kincsesné. No nézze lelkem! Megint egy szép fiatal lyánkát vettek fel a színházhoz. Nem égrekiált ez?

Stuczli. Oda biz az. Lám, ha mind ilyen tisztes meglett személyeket szerződtetnének, mint Kincsesné asszonyság, akkor csak nem gyanusithatná őket senki.

Kincsesné (félaprehenzióval). Azt nem lehet egész bizonyossággal meghatározni, herfon Stuczli....

Stuczli (jó haza nagy hegyesen). Félre az utból; le a kalappal előttem minden ember! A kocsmából jövők.

Hugli. De már azt látom.

Stuczli. Egyebet nem lát rajtam?

Hugli. Sáros is vagy. Azt is látom.

Stuczli. Maga pszikologus? Maga csak piszkologus! úgy nézzen a szemembe, hogy én ma bruderschaftot ittam egy szerkesztővel, egy brugóssal és egy professorral! Velem ne merjen többet beszélni senki.

Hugli. No Stuczli, ma lettél volna a színházban! Hiszen adtak ma darabot, de millyet? Irtózatoss! s a legborzasztóbb az, hogy nem akarják másodszer adni. Hallottál ilyen következetlenséget valaha? Az első előadásnál átlátják, hogy nem jó a darab, s még s e m akarják másodszer adni! No iszen lesz ezért nekik mit hallani az ujságoktól.

Hugli. Egy szép szót hallottam. Magyarul van. Ha kitalárod mit tesz? kapsz egy fűgét.

Stuczli. Halljuk.

Hugli. Hát mit tesz az, hogy „t á b o r n o k i a l h a n g ?“

Stuczli. Hát „Generalbass.“

Hugli. Igen. Mert már valaki megmondta.

BUDAPESTI HIREK.

* * E napokban lépend fel színpadunkon a Profétában egy a miveltebb körökhöz tartozó fiatal művész hazánkfa, kinek tehetségei szép jövő jóslására jogosítanak bennünket. Nem ok nélkül tevének a „művész“ szó mellé még e neveket is „művelt“ és „hazánkfa“; sőt egyenesen azon remény befolyásának engedünk, melly velünk elhitette, hogy ki szini tehetségein kivült művelt honfi lelket is hoz magával a színpadra, attól több buzgalmat és ügyszeretetet szabad várunk, mint kit csupa szegődött bér köt intézetünkhöz; s gyakran tisztává varázsolja előttünk a fátyolozott hangot a buzgalom; s a szép hang még szebb lesz ha a szívhez is szól.

* * A tél nem mindenkinek tél: tavasz az a táncztermeknek, mert akkor nyílnak legszebb virágaik, nyár a szerkesztőkre nézve mert akkor izzadnak legjobban: ösz a könyvárusok és szabókra, ez levén az ő szüretjük, mert akkor vesznek legtöbb könyvet és báli ruhát. Virítanak minden utcza szegleten a kék zöld és piros hirdetmény lapok, telve lantokkal és hegedűkkel, értve az előbbin verset az utobbin tánczvigalmat, a mi nagy különbség. A mezők fehérek (legalább azok lehetnének) hanem az irodalom igen szépen zöldül. Megjelent sok szép könyv ez idén, miket közönségünk előtt felemlitünk; az irodalmi csépelés a kritica dolga: kiverni a magot a kévékből; — mi csak dézmálunk s a rovást faragjuk. Megjelent Degrétől egy humorteljes regény: „két év egy ügyvéd életéből“ kér-

jük nem soroztatni a törvénykezési osztályban megjelent könyvek rovatába, mellye megnyit Szokolai István Büntető törvénykönyve. Mellette olvashatni a nagyhirű amerikai négerregényt: „Tamás bátya kunyhója“ fordítva Irinyi Józseftől; mellyet egy külföldi könyváros, hogy még jellemzetesebbé tegyen, fekete papírosra fog nyomtatni fehér betűkkel. A könyv egyébiránt olyan olcsó, hogy bármely francia vagy angol kiadással versenyezhet. A kiállítás is hozzá illik Tamás bátya kunyhójához, kivált a millyenben legutóbb lakott. Megjelentek Moore Tamás költeményei Szász Károlytól fordítva, szép nyelv, hü visszaadás és csinos külsővel. Jókai Mór „Török világa“ című regényének első kötete, mellyből a második e hóban hagyja el a sajtót. Tóth Kálmántól vadrózsák vezérezim alatt egy füzér szerelmi költemény, szép és mély érzelmet tanúsító dalokkal. Losonczy László összes költeményei egy kötetben. A nemzeti könyvtár második évfolyamának első füzeté, hozva Szalárdi siralmas cronicáját. Kinizsi Pál népies hősköltemény Tóth Kálmántól. Ezek mellett több sajtó alatti vállalatok engedik magukat elárultatni „Récsi Emil, külföldi regény tárt indit meg: Thackeray „hiuság piacza“ (Vanity Fair) című regényével, mellyet fordít angolbul Sükei Károly. — Tóth Endre összegyűjtött költeményeit kiadja Müller Gyula. A Császár Ferencz által szerkeztett „Szikszói enyhlapok“ is megjelennek rövid idő alatt. — Ezeken kívül, a mi tudományos és szépirodalmunk örvendetes gyarapodását tanúsítja, jelenleg öt szépirodalmi és két tudományos folyóirat örvend az életnek; a Hölgyfutár; Szépirodalmi lapok, Pakh Albert szerkesztése mellett; Budapesti viszhang, melly egyéb czélszerű változások mellett, hogy nevéhez hü legyen szó közepén harapja el a hangot, ma azon végezvén beszédet, hogy: „ál — —“ és négy nap mulva mondva utána, — — dása,“ a mi igen jó tréfa. Ezeken kívül folynak a nemzeti könyvtár füzetei, a családi lapok és az újabb nemzeti muzeum, melly két utóbbirol eddigelé csak annyit tudunk, hogy az egyik kék, a másik zöld. Jövöre mindnyájunkról többet.

* * Mult évi december 19-én a pozsonyi színházban egy hangverseny alkalmával a szinlapon ez is olvasható volt: „Lied aus der oper“ „Czar und Zimmermann.“ gesungen von Herrn. T. Horti; opernsaenger am national Theater in Pesth“ — Horti úr énekelt ugyan a nemzeti szinpadon, de tagja az intézetnek soha sem volt; mire volt tehát az a czimbitorlás? “

FELELŐS SZERKESZTŐ:

TOLNAI GRÓF FESTETITS LEÓ.

PEST, 1853.

EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA.

ELŐFIZETÉSI IRÁDMÉNY

DÉLIBAB

ELŐFIZETÉSI HIRDETMÉNY

A

DÉLIBÁB, NEMZETI SZINHÁZI LAP

April—Juniusi, évnegyedes folyamára.

Megjelen e lap minden vasárnap, két sűrűn nyomtatott iven, finom velinpapíron, szépművészeti, irodalmi és társaséleti tartalommal, havonként két műmelléklettel, mellyek közül egy párisi legszébb divatkép.

Előfizetési feltételek. Pesten házhozhordással évnegyedre 3 f. p. vidékre postán küldve 3 f. 48 k. p.

Előfizethetni Pesten a szerkesztő- és kiadóhivatalban (granátos és sarkantyú utczák szeglete) és Emich G. könyvkereskedésében; vidéken minden cs. k. postahivatalnál.

Azon cs. k. posta-hivatalok, mellyek tíz példányt gyűjtöttek, attól tiszteletpéldányt nyerendnek.

Uj előfizetőinknek az ígért rendes műmelléleteken felül
1.) azon pompás műlappal, melly Dalmából egy jelenetet ábrázol;
2.) a végrendelet aczélmetszetü jelenetével; 3.) az arab hölgy jellemképével s a francia császárnő aczélba metszett arczképével kedveskedendünk.

Pest, 1852. Mart. 6-kán.

a DÉLIBÁB nemzeti színházlap szerkesztősége.

A 'MAGYARORSZÁG KÉPEKBE'

czimü irodalmi és művészeti vállalatunk első folyama, nem mint sok an hibásan vélik, apró füzetek-hanem **nagy** tömött **kötetekben** fog megjelenni 30—40 íven s 40—50 képes tárggyal, s az első folyam bevégeztével a második tüstént megkezdetik.

Többek kívánata következtében lépéseket tettünk az iránt, hogy egy külön rovatban **Erdély** ritkaságait s nevezetességeit is megismertethessük a magyarországiak mellett.

Az általunk kitüzött **előfizetési határidőt** sokan rövidnek tartván, azt f. **april hó végeig** meghosszabbítjuk.

Könnyebbités tekintetéből az első folyam **fele részére** külön is nyitunk előfizetést, postán megküldve **3 p. frttal**, helyben vagy Pestről könyvárusi uton vagy magánalkalom által elvitelve **2 f. 30 krral pp.** Az egész első folyam előfizetési díja: postán küldve **6 p. ft.**, helyben vagy innét elvitelve **5 pft.** — A bolti ár legalább is **2 p. fttal** magasabb leend.

Az első kötet kiállítása már munkába vétetett, s mihelyt teljesen elkészül, tüstént a legnagyobb gyorsasággal fog szétküldetni. Azonban ily képes nagy munka kiállítása több időt igényelvén, a. t. előfizetők részéről némi türelemért esedezünk, arról tökéletesen biztosítván nagy terjedelmű s magasztos czélú munkánk lelkes pártolóit, hogy, bármily eset fordulna is elő, a mi kiadói hitelünkben soha nem fognak csalatkozni.

Az előre megrendelteken fölül csak keveszszámú példányokat fogunk nyomtatni, s azért kérjük a mielőbbi gyors megrendeléseket. Az előfizetési pénzek vidékről **postán legbiztosabban** beküldhetők alolirt **V a h o t I m r é h e z** — (Kerepesi ut 1. sz. a.)

Tetemes kiadásokat s biztos tájékoztatást igénylő vállalatunkra nézve előlegesen is minél nagyobb részvétet lesz szerencsénk tapasztalni, a mi buzgalmunk annál melegebb, tevékenységünk annál kielégítőbb és meglepőbb leend.

Kubinyi Ferencz és Vahot Imre.

EMICH GUSZTÁV

nemzeti könyvkereskedésében, Pesten (a kigyó-utca sarkán)

s általa minden hiteles könyvárusnál kapható :

RAFF GYÖRGY

Természet-története

a kor kívánatához alkalmazva kijavította

STANCSICS MIHÁLY

Harmadik javított kiadás. Tizenöt színezett aczélmetszetű táblával.

Ára borítékba kötve 3 fr. pengő.

A PÁRISI KIS ROBINSON VAGY

AZ IPAR GYŐZEDELME.

FOA EUGENIA

UTÁN

FRANZIÁBÓL FORDÍTOTTA

Gr. ZICHY ÁGOSTON.

Ára borítékba fűzve fekete képekkel 1 fr. pengő
Kemény kötésben színezett „ „ 1 „ 30 kr. „

WASHINGTON.

Az amerikai egyesült államok köztársaságának megalapítása.

G U I Z O T-tól.

Franciaából fordították

Gyerőfy Gyula és Szabad Imre.

Ára fűzve 48 kr. pengőben.

M O N K.

AZ ANGOL-KÖZTÁRSASÁG BUKÁSA
és a monarchia helyreállítása 1660-ban.

Guizot-tól

Franciaából fordították

Gyerőfy Gyula és Szabad Imre.

Ára fűzve 54 kr. pengőben.

Bevezetés

az észjogtanba.

Irtá Dr. Pauler Tivadar,

egyetemi rend. jogtanár, magy. acad. lev. tag.

Ára 48 kr. pengőben.

LILIPUTFALVAI

LILIPUTI TÓBIÁS.

REGÉNY.

IRTA

SZÉKELY JÓZSEF,

Ára : 1 fr. 20 kr. p.

GYERMEKEK TÁRA.

LEPRINCE BEAUMONTNŐ

közkedvességű munkája.

FOA EUGENIA által.

Egészen átdolgozott s új regékkel bővített francia eredeti után fordítva.

Ára fűzve 1 fr. 20 kr. p. p.

BEŐTHY ZSIGMOND'

ÖSSZES

KÖLTEMÉNYEI.

Ára fűzve 1 fr. 20 kr. pengő.

Népdalok és Mondák.

A KISFALUDY-TÁRSASÁG megbízásából szerkeszti és kiadja

Erdélyi János.

Ára kötetenkint 40 kr. pengőben.